

İnqilab Nadirli

*MUĞƏMLİ
DÜNYAM*

Bakı - 2010



İnkılap Nadirli

*MUĞƏMLİ
DÜNYAM*

Bakü - 2010

Redaktor: Valeh Rəhimov
*Tarzən, muğam bilicisi, Azərbaycan
Respublikasının Əməkdar artisti*

Məsləhətçi: Qəzənfər Abbasov
*Xanəndə, Azərbaycan Milli
Konservatoriyasının baş müəllimi*

**Türk dilinə
tərcümə edən:** Azad Ağaoğlu

İnqilab Nadirli «Muğamlı dünyam», «Zərdabi LTD»
MMC, Bakı, 2010, 128 səh.

Kitabda Şərqi ən qədim musiqi janrlarından olan, müxtəlif milli çalarları özündə əks etdirən və bir sıra xalqların mədəni inkişafında əvəzolunmaz yer tutan muğamlar, onların şöbə və guşələri haqqında poetik, habelə obrazlı qəzəllər əks olunmuş, eləcə də, bir çox ölkələrin musiqi salnamələrində dərin izlər buraxmış muğamların demək olar ki, bütün şöbə və guşələrinin adı çəkilmişdir. “Doğma muğamatım” poemasında hər bir muğama müəllif tərəfindən ayrıca qəzəl həsr edilmişdir. Bundan əlavə kitabda İnqilab Nadirinin müxtəlif dövrlərdə yazdığı qəzəlləri də verilmişdir. Geniş oxucu auditoriyası üçün nəzərdə tutulan bu kitab güman edirik ki, muğamsevərlər, xanəndə və müğənnilər tərəfindən də rəğbətlə qarşılanacaqdır.

N $\frac{4705120495}{024 - 2010}$

© İ.Nadirli, 2010

Redaktör: Valeh Rahimov
*Tar icracısı, muğam uzmanı,
Azərbaycan Cumhuriyeti Emektar
Sanatçısı*

Danışman: Qazanfer Abbasov
*Hanende, Azərbaycan Milli
Konservatuarı Baş Muallimi*

**Türkiye Türkçesine
Aktaran:** Azad Ağaoğlu

İnkılap Nadirli «Muğamlı dünyam», «Zərdabi LTD» MMC,
Bakü, 2010, 128 say.

Kitapta Doğu müziğinin ən eski türlerinden olan, çeşitli milli nitelikleri bünyesinde yansıtan ve birtakım halkların kültürel gelişimi içinde önemli yer işgal eden makam musikisi (muğam), bunun şube ve kısımları hakkında lirik ve mecazi anlatıma sahip gazellere yer verilmiş, o sıradan pek çok halkın müzikal zenginliği üzerinde derin izler bırakan makamların hemen hemen tümü anılmıştır. “Benim Muğamım” adlı destanda müellif her makama ayrıca gazel ithaf etmiştir. Öte yandan, kitaba İnkılap Nadirli'nin çeşitli yıllarda yazmış olduğu gazeller de alınmıştır. Geniş okur kitlesinin dikkatine sunulan bu kitabın muğama ilgi duyanlar, sanatçılar ve hanendeler tarafından da takdirle karşılanacağını umuyoruz.

N $\frac{4705120495}{024 - 2010}$

© İ.Nadirli, 2010

Müəllifdən

"Muğamat keçmiş dövrlərdən bəri Şərqi, xüsusilə Azərbaycanın klassik musiqi yaradıcılıq nümunəsi kimi tanınmışdır. Muğamat qədim Şərqi perdeləri üzrə qurularaq yüksək melodiyaya malikdir."

Üzeyirbəy Hacıbəyli

Dostum, görkəmli xanəndə və pedaqoq Qəzənfər Abbasov bir dəfə məndən muğamat haqqında bir qəzəl yazmağı xahiş etmişdi. Mən özüm də doğrusu, çoxdan bu fikirdə idim. Lakin bunu yazmaq üçün muğamlarla əlaqədar bir çox suallara cavab tapmalı idim. İnşaatçı dostum Saday Quliyevlə 25 mart 2009-cu il tarixdə bilet götürüb Bakıda keçirilən Birinci Beynəlxalq Muğam Festivalının yekun konsertinə baxmaq üçün Heydər Əliyev adına Respublika sarayına getdik. İki saatdan çox davam edən konsert çox gözəl keçdi və mən burada bir çox suallara cavab tapdım. Elə buradaca bu festivalın təşəbbüsçüsü və təşkilatçısı, xalqımızın sevimli qızı Mehriban xanım Əliyevaya qəlbimdən dərin bir minnətdarlıq hissi keçdi.

Çünki o, ölkəmizdə muğamın inkişafı üçün, digər sahələrdə olduğu kimi, çox böyük işlər görmüşdür. Həmin gecə mən muğam haqqında nəinki bir qəzəl, hətta muğamlar haqqında bir kiçik poema da yazdım və bu, "Kredo" qəzetində dərc olundu.

Bu yazıya ilk münasibət bildirən gözəl muğam bilicisi, ustad sənətkar, respublikanın xalq artisti, çox hörmətli xanəndəmiz Əlibaba Məmmədov oldu. O, mənə dedi ki,

Müəllifdən

"Muğamlar eski dövrlərdən itibaren Doğu'nun, özəlliklə Azərbaycan'ın klassik musiqi sanatının birer örneği olarak bilinmektedir. Muğam eski Doğu perdeləri üzerinde kurulmuştur ve yüksek melodiyaya sahiptir."

Üzeyir Bey Hacıbəyli

Arkadaşım, büyük sanatçı ve usta Gazanfer Abbasov bir defasında muğam hakkında bir gazel yazmamı istemişti. Açıkçası, ben de uzun zamandan beridir böyle bir şey düşünüyordum. Ama bunu yapabilmek için muğam konusunda kafamdaki pek çok soruya yanıt bulmak zorundaydım. İnşaatçı arkadaşım Sadar Kuliye'le beraber 25 Mart 2009 yılında bilet alarak Bakü'de düzenlenen Birinci Uluslararası Muğam Festivali'nin kapanış konserini izlemek için Haydar Aliyev Sarayı'na gittik. İki saatten uzun süren konser çok güzel geçti ve bu süre içinde ben kafamdaki pek çok sorunun yanıtını buldum. Konser sırasında, festival için önyak olan ve bu büyük organizasyonu gerçekleştiren, Azeri halkının büyük sevgisini kazanmış olan Mihriban Aliyeva Hanımefendi'ye derin bir minnet duydum.

Zira Mihriban Hanımefendi, ülkemizde diğer alanlar gibi muğamın da gelişimi için büyük gayret sarfetmiştir. Bu konserin ardından ben muğam hakkında bir gazel değil, hatta küçük bir destan yazdım ve bu eser "Kredo" gazetesinde yayımlandı.

Eser hakkında görüşünü bildiren ilk kişi muğam alanında büyük bir uzmanlığı bulunan, Azerbaycan Halk

İnqilab Nadirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

hələ indiyə qədər heç kəs muğamata bu cür obyektiv, hərtərəfli, tam və yüksək qiymət verməyib. Odur ki, mən bu poemadan yeddi bənd seçmişəm. Sizin “Azərbaycan” adlı şeirinizin sözlərinə bir mahnı da bəstələmişəm. Artıq bunların “Çahargah” muğamı üstə məşqləri gedir.

Bir neçə gündən sonra çox hörmətli Əlibaba müəllim həmin musiqinin köçürüldüyü diskini və kaseti mənə hədiyyə etdi. Ona minnətdarlıq etdim və bildirdim ki, onun bu qiyməti məni daha da ruhlandırdı. Mənim bu yazılarımı maraqla izləyən və dəyərli məsləhətləri ilə mənim özümde də böyük maraq yaradan Qəzənfər müəllim yenə xahiş etdi ki, yeddi əsas muğamın hər biri haqqında ayrıca qəzəl yazım.

Mən Ü.Hacıbəylinin, Ə.Bədəlbəylinin, R. Zöhrabovun, R.Fasehin, S.Ağayevanın, B.Vahabzadənin, R.İmraninin, R.Musazadənin, Ə.Aslanoğlunun kitablarına, habelə ensiklopediyalara müraciət etdim və nəzərdə tutulan yeddi əsas muğama, bundan əlavə 6 digər muğama və habelə “Zərb muğamlar”a dair qəzəllər yazdım və onları hazırda respublikamızda muğamın və əruzun ən gözəl bilicilərindən biri, görkəmli tarzən, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti, çox hörmətli Valeh Rəhimova və Azərbaycan Milli Konservatoriyasının baş müəllimi, gözəl muğam ustası, xanədə Qəzənfər Abbasova təqdim etdim. Onlardan xahiş etdim ki, öz tövsiyyələrini versinlər və düzəlişlərini etsinlər. V. Rəhimov və Q. Abbasov mənə öz dəyərli məsləhətlərini verdilər.

Zənnimcə, bu poema xalqımız üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edəcək. Odur ki, mən bu poemanın yazılmasında xidmətləri olan adamların hər birinə öz dərin minnətdarlığımı və təşəkkürümü bildirirəm.

İnqilab Nadirli



İnkılap Nadirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

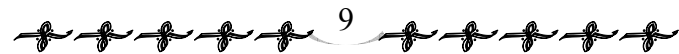
Sanatçısı, saygıdeğer hanendemiz Alibaba Memmedov oldu. Alibaba Bey, muğam hakkında bugüne kadar kimsenin böylesine objektif, kapsamlı, geniş ve düzeyli bir eser ortaya koymadığını belirtti. Destandan yedi bent seçmiş dolugunu ve benim “Azərbaycan” şiirime bir beste yaptığını da ekledi. Seçilen eserlerin “Çârgâh” makamında okunması için provalar da yapılmıştı.

Birkaç gün sonra Alibaba Bey müziklerin kaydedildiği diskleri ve kaseti bana takdim etti. Kendisine teşekkür ettim ve çalışmalarına verdiği bu değerden dolayı daha da şevklendiğimi belirttim. Çalışmalarımı ilgiyle izleyen ve değerli tavsiyeleriyle beni daha da motive eden Gazanfer Bey, yedi asıl makam için birer gazel yazmam ricasında bulundu.

Ben Ü.Hacıbeyli'nin, A.Bedelbeyli'nin, R.Zöhrabov'un, R.Faseh'in, S.Ağayeva'nın, B.Vahapzade'nin, R.İmrani'nin, R.Musazade'nin, A.Aslanoğlu'nun kitaplarına, birtakım ansiklopedilere başvurduğum ve yedi asıl makam, bunlara ilaveten altı ek makam, o sıradan “vurmali muğamlar” hakkında gazeller yazdım ve yazdıklarımı günümüzde muğam musikisi ve aruz konusunda büyük ihtisas sahibi, ünlü tar icracısı, Azerbaycan Cumhuriyeti Emektar Sanatçısı saygıdeğer Valeh Rahimov'a ve Azerbaycan Milli Konservatuvarı Baş Muallimi, muğam ustası, hanende Gazanfer Abbasov'a takdim ettim. Tavsiyelerini söylemelerini ve hatalarımı düzeltmelerini istedim. Valeh Rahimov ve Gazanfer Abbasov bazı kıymetli tavsiyelerde bulundular.

Bu destanın halkımız için büyük önem arzedeceğini umuyorum. Bundan ötürü, eserin ortaya çıkmasında emeği bulunan herkese minnettarlık ve şükranlarımı sunuyorum.

İnkılap Nadirli



Redaktordan

Poetik ilmə və naxışları hələ əski Şumer dövründən süzülüb gələn şeir və muğamatımızın əks-sədasının təntənəsi çağdaş dövrümüzə də beynəlxalq musiqi qurumlarını heyrətləndirməkdədir. Yeddi min il bundan qabaq şairlər Bikə, Enlil İsmə Dağan və s. musiqiçilər Bida Hun Qızı Həmədani ilə başlanan ədəbi musiqi irsimiz bu gün də dünya mədəniyyət və incəsənət meydanında öz qüdrət, əzəmət və füsunkarlığını qoruyub saxlamaqdadır. Ulu əcdadlarımızın yaşayış məskənləri olan qədim Babilistan'dan tapılmış iki gil silindr (Cıqqur At məbədi), gil lövhələr və daş relyefdə həkk olunmuş şəkillər, Urmiya ərazisindən üzərində musiqi alətlərini çalan kiçik ansambl təsvir olunmuş “Qızıl Cam” və başqa əşyayi dəlillər musiqimizin qədim tarixindən xəbər verir.

Minilliklərlə davam edən bu möhtəşəm ənənə bu gün də özünü bariz şəkildə göstərməkdədir. Məhz bunun nəticəsidir ki, 2005-ci ildə Azərbaycan muğamı dünya musiqi xəzinəsinin incisi sayılmışdır.

2005-2009-cu illərdə keçirilən muğam müsabiqələri və 2009-cu ildə Bakıda keçirilmiş Birinci Beynəlxalq Muğam Festivalı dünya musiqiçilərini rıqqətə gətirmişdir. Bu hadisələrdən təsirlənən, ömrünün yetmişinci baharını yaşayan yaxın dostum – uzun illər millət vəkili kimi fəaliyyət göstərmiş İnqılab Nadirinin qələmə aldığı “Doğma Muğamatım” adlı poemasını diqqətlə oxudum. Əsər ərzüla yazılmışdır və oxunaqlıdır. Poemanın dili çox sadə, rəvan, axıcı və yaddaqalandır.

Redaktörden

Poetik ilmek və naxışları eski Sumer'dən süzülərək gələn şiirimizin və muğamımızın muhtəşəm yankılanışı zamanımızda da uluslararası musiqi camiasını hayrete düşürməkdədir. Yedi bin yıl əvvəlində Bike, Enlil İsmə Kagan və digər şairlər, Bida Hun Kızı Həmədani kimi musiqiçilərlə başlayan musiqi varlığını uluslararası musiqi sahəsində gücləndirən, azametini və cazibəsini bugün də qoruyub saxlamışdır. En eski atalarımızın yaşadığı Babilistan'da bulunan iki kil silindir (Cıqqur At Məbədi), kil levhələr və daş kabartmalarda bulunan resimler, Urmiye bölgəsində bulunan və üzərində musiqi enstrümanları çalan kiçik bir topluluğun resmedildiyi “Altın Cam” və digər delillər musiqimizin tarixinin ne qədər əski olduğunu kanıtlar mahiyyətdir.

Binlerce yıldan beri süregelen bu muhtəşəm gələk günümüzə də açıqça gözəmlenməkdədir. 2005 yılında Azeri muğamının dünya musiqi mirasının bir incisi kabul edilməsi də bunun sonucudur.

2005-2009 yılları arasında düzenlenen musiqi yarışmaları və 2009 yılında Bakü'de gerçəkləştirilən Birinci Uluslararası Muğam Festivalı dünyanın musiqi adamlarını hayrette bırakmıştır. Bu gelişmeden tesirlenen, hayatının yetmişinci baharını yaşayan değerli arkadaşım, uzun süre Azerbaycan milletvekili olarak politik yaşamın içinde yer almış olan İnqılap Nadirli'nin “Benim Muğamım” adlı destanını ilgiyle okudum. Eser vezinlidir ve sürükleyici bir üslupla yazılmıştır. Destanın dili basit, akıcı ve akılda kalıcıdır.

İnkılab Nadirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Poemanın diqqət çəkən cəhətlərindən biri yeddi əsas dəsgah və başqa kiçik həcmli muğamların hər birinə və ayrı-ayrılıqda müraciət edilməsi, muğamlardakı şöbə və guşələrin məziyyətlərinin poetik boyalarla, ustalıqla işıqlandırılmasıdır. Şair hətta müəyyən an və məqamlarda ecazkar muğam ümmanına baş vuraraq onun dalğıcına çevrilir, muğamın əlçatmaz dərin qatlarından xəbər verir.

Müəllif bugünkü muğam ifaçılığında az təsadüf olunan “Pəhləvi”, “Mənəvi”, “Gəbri”, “Cüdayi”, “Suzi-Güdəz”, “Şövqi-Əfza” kimi unikal muğam guşələrinin adlarını sadalayır. O, bu adlardakı rəmzi və sətiraltı mənaları ustalıqla uzlaşdırmağı bacarır.

Xüsusilə, qeyd edilməlidir ki, İ. Nadirinin “Doğma Muğamatım” adlı poemasında yazdığı qəzəl və məsnəvilərdə ilk dəfə olaraq muğam şöbə və guşələrinin ardıcılığı dəsgahlarda olduğu kimi tam və dürüst verilmişdir.

Əsər Vətənə, doğma Qarabağa və muğamata sonsuz bir məhəbbət ruhunda yazılmışdır. Poemanın hər beytindəki misralar demək olar ki, sərbəst təfiləlidir. Bu da əsərin məzmununun oxucuya tam və aydın çatdırılmasına kömək edir. Şübhəsiz ki, poema oxucuların ruhunu oxşayacaq, bu ruhu ülviləşdirəcək və həm də müasir gəncliyin estetik tərbiyəsində mühüm rol oynayacaqdır.

Əziz dostum İnkılab Nadirliyə yeni-yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıram.

Valeh Rəhimov,
*Tarzən, muğam bilicisi, Azərbaycan
Respublikasının Əməkdar artisti*

İnkılap Nadirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Destanın diqqət çəkici özelliklərindən bir tanesi, yedi asıl makama və ek makamlara ayrı ayrı dəyənmiş olması, bunların tüm şubelerinin meziyyətlərinin poetik renklerle ve ustaca ortaya konmasıdır. Şair yer yer musikinin büyüleyen ummanına dalgıç misali dalarak muğamın erişilmez ve derin katlarını aydınlatıyor.

İnkılap Nadirli günümüz sanatçılarının ender durumlarda başvurdukları Pehlevî, Manevî, Gebrî, Cüdâyî, Sûz-i Güdâz, Şevk-Efzâ gibi orijinal makamlara da değinmiştir. Müellif bu adların mecazî ve mazmun anlamlarını ustalıkla bir araya getirmeği başarmıştır.

İnkılap Nadirli'nin “Benim Muğamım” adlı eserinde ilk kez muğamın tüm şube ve birimlerinin adlarının icra sırasına göre tam ve doğru bir şekilde anılmış olduğunu da özellikle vurgulamak gerekir.

Eserde derin bir Vatan, Karabağ ve muğam aşkı dile getirilmiştir. Destanın her beytinin serbest tefileli olduğu söylenebilir. Bu tutum müellifin düşüncesini okura tam ve sarıh bir şekilde ulaştırmasını olanaklı kılmıştır. Eserin, okuyanların gönlünü okşayacağı, ruhlara manevi gıda olacağı ve günümüz gençliğinin estetik eğitimi içinde önemli rol üstleneceği kuşkusuzdur.

Sevgili arkadaşım İnkılap Nadirli'ye sanatta yeni başarılar dilerim.

Valeh Rahimov,
*Tar icracısı, muğam uzmanı, Azərbaycan
Cumhuriyeti Emektar Sanatçısı*



Doğma

Muğamatım

(poema)



Benim

Muğamım

(destan)



I HİSSƏ

Dinlədikcə sehləndim bizim doğma muğamatı,
Ovsunladı avaz məni, cənnət gördüm kainatı.

Dərk eylədim hikmətini, baş vurduqca dərinliyə,
O səslərin ağışında cığır saldım ənginliyə.

Göz açmışıq bəmi ilə bu dünyaya beşikdə biz,
Hücum çəkib zili ilə düşmən üstə ərlərimiz.

Bizə layla çalınıbdı ahəngiylə muğamatın,
Dərk etmişik mənasını sirlə dolu bu həyatın.

Muğamatı xalqımıza bəxş eləyib Tanrı özü,
Cəvahirdən qiymətlidir hər guşəsi, hər bir sözü.

Muğamatım – canlı aləm, bəşər ilə bir yaranıb,
Çıxıb dövrün sınağından, zülfün kimi xoş daranıb.

Muğamatım bir ümmandır, xiridarı yaxşı bilir,
Dinlədikcə hər guşəni, daşürəkli qəlb də gülür.

Təbiət də cana gəlir yayılında muğam səsi,
Kainata ilham verir xalqın muğam möcüzəsi.

Muğamlarım səslənəndə ildırımlar göydə çaxır,
Dağdan, daşdan buz bulaqlar şaqıldayıb sanki axır.

I. BÖLÜM

Dinlədikçə büyülmüş *muğamların* sesi, ünü,
Efsunladı ahenk beni, cənnət gördüm yeryüzünü.

Anlıyorum hikmetini hep daldıkça derinlere,
Ezgisinin koynunda ben açılırim enginlere.

Gözümüzü bu dünyaya pesi ilə açmışız biz,
Tizi ilə cephelerde yürümüşdür askerimiz.

Muğamların ezgisiyle okunmuşdur hep ninnimiz,
Muğamlarla bu dünyayı anlamaya çalıştık biz.

Muğam bizim halkımıza Tanrı'dan bir armağandır,
Mücevherden kıymetlidir, bizim için canda candır.

Kaç bin yıllık tarihiyle *muğam* canlı bir dünyadır,
Hikmetini anlayana inci dolu bir deryadır.

Muğam öyle bir umman ki derinlere dalan bilir,
Değərini herkes bilmez, yalnız ehil olan bilir.

Canlandırır tabiatı duyulunca *muğam* sesi,
Kâinata ilham verir gör ki *muğam* mucizesi.

Bazen *muğam* gökyüzünde şimşək gibi çakar geçer,
Bazen de bir dağ çayıdır, gürleyerek akar geçer.

İnqılab Nadırli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Muğam ünü loğmanıdır şəfa tapan çox xəstənin,
Sədasından qidalanır el dolaşan hər bəstənin.

Girdim muğam bağçasına ki azalsın könül dərdim,
Hər şöbənin guşəsindən bəmi üzüb, zili dərdim.

Məhəbbətsiz qəzəl yoxdur, qəzəlsiz də yoxmuş muğam,
Dərk etməyən bu ehkamı musiqidə tapmaz məqam.

Muğamlardan yoğrulubdur Üzeyirin tunc heykəli,
Millətimə layla çalıb çubuq tutan qadir əli.

Bəstəkarlar, ey muğamım, dərslərini səndən alır,
Yaratdığı şah əsərlə könullərdə məskən salır.

Bu dünyada möcüzələr – muğam kimi sayı yeddi,
Muğamatı dərk etməyən bu dünyadan nakam getdi...



İnqılap Nadırli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Muğam sesi çok hastanın ilacıdır, şifasıdır,
Muğam sesi gönlümüzün, ruhumuzun gıdasıdır.

Girdim **muğam** bahçesine hafiflesin diye derdim,
Hem pesinden, hem tizinden türlü türlü çiçek derdim.

Anladım ki aşksız gazel, gazelsiz de **muğam** olmaz,
Bu gerçeği anlamayan **muğamdan** bir keyif almaz.

Muğam ile yoğrulmuştur Üzeyir'in tunc heykeli,
Musikiye şekil verdi mucizeler yapan eli.

Namlı, ünlü besteciler **muğamdan** ders alacaktır,
Yaratdığı şaheserler tarihlerde kalacaktır.

Yedi **muğam** – yeryüzünün sanki yedi harikası,
Muğam öyle bir zirve ki – musikinin şahikası.



* * *

*Oxu, bülbül, oxu “Rast”ı, qoy çağlasın gur bulaqlar,
Xoş sədamı car eyləsin başı qarlı uca dağlar...*

“RAST”

“Rast”ın şahlıq dünyasında sehrli bir aləm varmış,
Müdrüklərin müdrükiymiş, kama çatmış ixtiyarmış.

Yaradan da cüt yaradıb – Adəmi “Rast”, Həvvanı “Şur”,
Bu cütlüyün insan kimi muğamı da şirin barmış.

Muğamların dünyasında “Rast” dayanıb bir şah kimi,
“Dəsgahların dəsgahı”na Yaradanım özü yarmış.

“Üşşaq” ilə “Hüseyni”si cəm etmədə aşıqləri,
Muğamları avaz ilə dilləndirən kaman, tarmış.

“Raki-Hindi” sorağıyla qəvvas kimi üzdüm Qanqı,
“Novruz-Xara” həzinliyi özlüyündə dövlət, varmış.

“Vilayəti”, “Dilkəş”, “Kürdü” yandırarkən dağı, daşı,
“Xocəstə”nin köüllərdə əritdiyi buzlu qarmış.

Həsərət ilə inildəyir xarı bülbül Qarabağda,
“Əraq”ının qarşısında “Xavəran”da özü xarmış.

Biğanəni “Pəncgah”ım “Rəhavi”yə çulğalamış,
“Rak Xorasan” avazıyla əsrarəngiz eşqə sarmış.

“Qərayi”ylə könül verdim, “Deyri”silə ömür sürdüm,
“Yegah”¹ kimi, ay İnkılab, dünyamızda “Rast”ım carmış.

* * *

*Çile, bülbül, çile Rast’ı, gürül gürül sular aksın,
Tatlı sesin sevenlərin yüregini bir de yaksın...*

RAST

*Rast’ın şahlıq dünyasında büyüdü bir âlem mi var,
Bilgelerin bilgəsi **Rast**, o allâme bir ihtiyar.*

Yaratıcı çift yaratmış - Adem’i **Rast**, Havva’yı **Şür**,
Muğamlar da bu dünyada birbirinə sevgili, yâr.

Yaratıcı hoş yaratmış, “makamların makamı”dır,
Rast’ım muğam ülkesində tahta çıxan bir hükümdar.

Uşşak ilə *Hüseyni*’si cəm etmədə aşıqları,
Muğamların ahengiyle dile gelir kemane, tar.

Rak-i Hindî aşkı ilə dalgıç gibi Ganj’a daldım,
Nevruz-Hârâ arayarak dolaşım hep diyar diyar.

Vilayəti, *Dilkeş*, *Kürdü* inletirken dağı, taşı,
Hoceste’nin ateşindən erir oldu dağlarda kar.

Özlem ile sızlanırken hâr-ı bülbül Karabağ’da,
Arakî’nin huzurunda *Hâverân*’da etmez mi ar?

Gönülləri *Pəncgâh* yine *Rehâvî*’yle çevrelemiş,
Rak-Horasan ahengiyle büyüdü bir aşkla sarar.

Garaî’ye gönül verdim, *Deyri*’sində ömür sürdüm,
*Yegâh*¹ gibi, a İnkılab, ben de **Rast**’ta kıldım karar.

* * *

*Oxu, bülbül, daş ürəklər qoy şurlansın, “Şur”a gəlsin,
“Şur”un dərin hikmətini bilməyənlər duyub-bilsin...*

“ŞUR”

Könüllərin dərd-qəminə “Şur”um ilə sinə gərdim,
“Bərdaşt” ilə “Mayə”sinə inci sözdən xalı sərdim.

“Bərdaşt”ıyla bahar gəlir, könül verir gülə bülbül,
Könüllərin gül bağında “Səlmək” adlı çələng hördüm.

“Şur-Şahnaz”la “Busəlik”də sevgilimə könül verdim,
“Bayat-Türk”lə² yar qəlbini ovsunlayan “dürlü zərdim”.

Gəzdim doğma Qarabağı, nə gül gördüm, nə el gördüm,
“Bayat-Qacar”³ haray çəkdi, zilə çıxdı köhnə dərdim.

“Zəminxarə” qəlb oxşadı könüllərin gül bağında,
“Şikəstə”nin⁴ avazında əyilməyən məğrur ərdim.

“Səmayi-Şəms” avazıyla ovsunladı yar qəlbini,
Açdım könül dərgahımı, “Hicaz”ına meydan verdim.

“Sarənc”idən mən almışam “Qəməngiz”lə həzinliyi,
“Nişib” ilə, ay İnkılab, “Fəraz” üçün bir gül dərdim.



* * *

*Çile, bülbül, şakımanla taş yürekler dile gəlsin,
Şür’un derin hikmetini herkes duysun, herkes bilsin...*

ŞÛR

Gönlümdeki bunca gama **Şur**’um ilə göğüs gərdim,
Bərdaşt ilə **Maye**’sine incilerden halı sərdim.

Bərdaşt ilə bahar gelir, gönül verir gülə bülbül,
Gülistanda **Selmek** ilə çiçəklərdən bir taç ördüm.

Şur-Şehnaz’la **Buselik**’te gönül verdim sevgilimə,
Güzelleri efsunlayan **Bayâti-Türk**² adlı merdim.

Gezdim yurdum Karabağ’ı, ne gül gördüm, ne de bülbül,
Bayâti-Kaçar³ sesiyle tazələndi eski dərdim.

Zemin-Hâre gönül okşar ilkbaharda gül bağında,
Şikeste’nin⁴ avazına eğilməyən məğrur ərdim.

Simâ-yi Şəms ahengiyle büyüledi yar kalbini,
Açtım gönül kapısını, **Hicâz**’ına meydan verdim.

Sireng’inden **Gam-Engiz**’le hüznü aldım, a İnkılap,
Nişib ilə **Firâz** için gülistanda güllər dərdim.



* * *

*Oxu, bülbül, “Segah” üstə, çiçək açsın yenə güllər,
Ovsunlasın ürəkləri nəgmə deyən şirin dillər...*

“ZABUL-SEGAH”

Sehrlənmiş qəlb qapısını “Zabul” ilə açdım qoşa,
Eşqin ulu dərğahında “Mayə” silə gəldim cuşa.

“Mayə”sində “Manəndi”lə qəlb oxşayır, ovsunlayır,
“Segah”ında ötdü nəgməm, sığal çəkdi qələm qaşa.

“Zil Zabul”la cavab verdim sevgilimin qəlb səsinə,
“Muyə”sindən şəfa aldım, qəlb sevincim döndü yaşa.

“Manənd-Hisar” bir aləmmiş, “Müxalif”lə fəryad eylər,
“Aşiq-Güş”lə fəğan edər, əğyar eşqin vurur daşa.

Saf məhəbbət – İlahinin insanlara nurlu payı,
“Zabul-Segah” qoymaz yarı öz yolunu bir an çaşa.

“Orta”, “Xaric”, “Yetim”, “Həşim”, “Mirzə Hüseyn” segahları
Zövq verdi, çox mənalı ömür sürdüm, doldum yaşa.

Əzəl gündən yar sevgisi hakim olub bu qəlbimə,
Həyatını İnqılab da “Segah” üstə vurur başa.



* * *

*Çile, bülbül, Segâh ile bahçelerde açsın güllər,
Ferahlatsın gönülləri hoş ezgili tatlı diller...*

ZÂVİL-SEGÂH

Gönüllərin kapısını *Zâvîl* ile geniş açtım,
Aşkın yüce dərğahına *Mâye*’siyle vardım, uçtum.

Mâye’sində *Mânend* ile sevdalandım, hayran oldum,
Segâh’ının ahengiyle büyüləndim, Ben’den geçtim.

Tiz Zâvîl’le sevgilimin kalp sesinə cavab verdim,
Mâye’sində yüce aşkın şarabını aldım, içtim.

Mânend-Hisar bir dünya ki *Muhâlif* le çığlık atar,
Âşık-Güş’la bu dünyada bigâneyi dosttan seçtim.

Yüce sevgi insanlara ilahî bir armağandır,
Zâvîl-Segâh ahengiyle yar yoluna inci saçtım.

Orta, Hariç, Yetim, Haşim, Mirza Hüseyn Segâhı
Her birinde ayrı bir tat, ayrı bir haz gördüm geçtim.

Ta ezelden yârin aşkı taht kurmuştur yüregime,
Bir gün derim, a İnqılab, *Segâh* ile ben de göçtüm.



* * *

*Oxu, bülbül, “Bayat-Şiraz” dağlar, daşlar dilə gəlsin,
Qəlbimizdə məskən salan həsrət dolu qəmi silsin...*

“BAYATI-ŞİRAZ”

Türk əsilli Bayat eli səpələndi yer üzünə,
“Bayat-Şiraz”⁵ nur çilədi doğma xalqın gül üzünə.

“Bərdaşt”, “Mayə” qəm qarısının el üzünə özü açdı,
“Gərdaniyyə”, “İsfanək” çün⁶ könül verdi qəlb sözünə.

“Şiraz”ının qəm avazı səda verdi İsfahanda,
Tanrım imkan vermədi ki, dönə xalqın günü ünə.

“Mölävi”ylə “Bali-Hüdhüd” xoş xəbərlər yetirəndə,
“Xosrovani” qalxdı zilə, sevinc doldu el gözünə.

“Nühüft” ilə “Bayatı-Kürd” büdrəyəndə Haqq yolunda,
“Əbülçəsp”in köməyini sandı şərəf, borc özünə.

“Zil Bayatı-Şiraz” ilə seyr elədim İsfahanı,
“Xavəran”la Günəş doğdu, “Üzzal”, “Səna”, Mil düzünə.

Mən kökləndim “Üzzal” üstə, “Suzi-Güdaz” gəldi dilə,
“Dilruba”ya könül verdim, mindim xəyal “Şəbdiz”inə.

Muğamların gül gəlini “Bayat-Şiraz” naz eylədi,
Oda saldı İnqılabı, düçar etdi qəlb közünə.



* * *

*Çile, bülbül, Bayâti’yi, dağlar taşlar dile gəlsin,
Kalbimizden şu kederi, derdi, hüznü, gamı silsin...*

BAYÂTİ-ŞİRÂZ

Türk kökenli Bayat boyu dağılırken yeryüzünə,
*Bayâti-Şirâz*⁵ nur saçar aziz halkın gül yüzünə.

Bərdaşt, Mâye eli ile hüznülərə kapı açtı,
*Gerdâniye, İsfahânek*⁶ kulak verdi kalp sözünə.

Şirâz’ımın gamlı sesi yankılandı İsfahan’da,
Hiç gönüllər dayanır mı bu hüznülü, dertli ünə,

Mevlevî’ylə *Bâl-i Hüthüt* müjdələrkən yankılandı
Hüsrevânî, mutluluktan doldu halkın yaş gözünə.

Nühüft ilə *Bayâti-Kürt* tökezlərkən Hak yolunda,
Ebulcesp’in yardımıyla bunlar döndü kendözünə.

Tiz Bayâti-Şirâz ilə seyr eyledim İsfahan’ı,
Hâverân’la günəş doğdu *Uzzâl, Senâ*, Mil düzünə.

Ben *Uzzâl*’e meyyal iken *Sûz-i Güdâz* geldi dile,
Dilrübâ’ya gönül verdim, bindim hayal *Şəbdiz*’inə.

Muğamların gül gəlini *Bayâti-Şirâz* süzülür,
İnqılap, açılır kapı aşkın sihrine, gizine.



* * *

*Oxu, bülbül, külə dönsün qəlbimdəki dərdim, ahım,
Könülləri fəth eləsin nər Koroğlu – “Çahargah”ım...*

“ÇAHARGAH”

Eşqin ulu dərğahında “Çahargah”dan qala qurdum,
“Bədaşt”ında qərar tutdu ovsunlanmış könül yurdum.

“Mayə”siylə igidlərə döyüş üçün meydan açdım,
“Bal-Kabutər” guşəsindən qəlb oxşayan zəfər sordum.

Gəlinlərin, ərənlərin qəlb fəthi “Bəstəniğar”,
“Yəd-Hisar”ın avazında həməzələrin boynun burdum.

Könlüm sevgi çeşməsinin şərbətini içən gündən,
“Həsar”ları səngər bilən “Müalif”i cəngdə yordum.

“Qərrə” üstə yandım yarın eşq oduna, külə döndüm,
“Müalif”in naləsiylə intizarla qoşa durdum.

“Mənsur”⁷ ilə “Məğlub” etdim “Müxalif”in “Məxlut”unu,
“Müxalif”lə döyüşümü “Üzzal” üstə başa vurdum.

“Mənsuriyyə”, ay İnqılab, qalaların fəthidir,
“Çahargah”la qələbələr çalacaqdır şanlı ordum.



* * *

*Çile, bülbül, gönlümdeki elem, keder dönsün küle,
Koroğlu'nun gür narâsı Çârgâh ile gelsin dile...*

ÇÂRGÂH

Aşkın yüce dərğahında **Çârgâh** ile kale kurdum,
Berdəşt’ıyla abat oldu aşkla dolu gönül yurdum.

Mâyə’siylə yiğitlərə savaş üçün meydan açtım,
Bâl-Kebûter gûşesindən müjdələnen zafer gördüm.

Beste-Nigâr güzəllərin gönlünü fəthetmededir,
Yedi-Hisâr avazıyla ağyar için duvar ördüm.

Gönlüm aşkın şarabını içtiği gün, meydanlarda
Hisâr’ları siper bilən **Mualif**’i epey yordum.

Garrâ ile yandım aşkın atəşinə, külə döndüm,
Mualif in gücü ilə bu özleme qarşı durdum.

Mansûr⁷ ilə **Mağlub** ettim **Muhâlif** in **Mahlut**’unu,
Muhâlif’le savaşıma **Uzzâl** ile bir son verdim.

Mansûriyyə, a İnqılab, kalelərin fəthidir,
Çârgâh ile hep zaferlər kazanacaq şanlı ordum.



* * *

*Oxu, bülbül, “Hümayun”u, yenə gəlsin qəlbim cuşa,
Könülləri fəth eyləyən eşqim dönsün Hüma quşa...*

“HÜMAYUN”

Sevən könlüm pərvaz etdi, “Hüma” quşdan ilham aldım,
Yandım yarın eşq oduna, ürəyində məskən saldım.

“Bəxtiyari” ilham verdi, könül açdım “Fəli” ilə,
“Mölävi”lə nalə çəkib, xoş xəyalla fikrə daldım.

Ahım ilə dilə gəldi dağlar, daşlar, bağça-bağlar,
“Hümayun”un avazıyla “Şüştər”⁸ üstə kaman çaldım.

“Tərkib” üstə ovsunladım yar qəlbini, vəfa qıldıq,
Zaman verdi öz hökmünü, mən əhdimə sadıq qaldım.

“Butimar”a, qarğalara sinə gərdim “Ənqa” ilə,
Şan-şöhrətin zirvəsinə “Hüma” ilə mən ucaldım.

Yar qəhrindən, İnqılabam, döndüm “Səğir-Məsnəvi”yə,
“Bidad”ımla nalə çəkib, könüllərdə zəfər çaldım.



* * *

*Çile, bülbül, yine kalbim tutulmuşdur bu sevdaya,
Gönülləri fethederken aşkım dönsün bir Hüma’ya...*

HÜMÂYÛN

Seven gönlüm pervaz etdi, ben *Hümâ*’dan ilham aldım,
Yandım yârin aşkı ilə yüregində mesken buldum.

Bahtiyârî ilham verdi, kanat çırpıtm *Fîli* ilə,
Himmat buldum *Mevlevî*’den, derin denizlere daldım.

Âhim ilə yankılandı dağlar taşlar dile geldi,
Hümâyûn ses verdi *Şüster*⁸ üzerine rebap çaldım.

Terkîb ilə büyüledim yâri, çaldım gönlünü ben,
Ahde vefa sözü verdik, hep əhdime sadıq kaldım.

Bûtimâr’a, kargalara gögüs gərdim *Anka* ilə,
Bu şöhrətin zirvəsinə *Hümâ* ilə ben yüceldim.

Cefasıyla sevgilimin döndüm *Səğir Mesnevî*’yə,
Bîdâd ilə a İnqılap, ezgi olup gönle doldum.



* * *

*Oxu, bülbül, “Şüştər”⁹ üstə, qoy kamanım gəlsin dilə,
Nalə çəksin, saf eşqimi bəyan etsin doğma elə...*

“ŞÜŞTƏR”

Muğam adlı bir ümmana baş vurdum mən “Şüştər” ilə,
“Mayə”sində məhəbbətim döndü ətir saçan gülə.

“İpək” kimi ad almısan doğma “Şüştər” vətəninə,
İlhamlanıb eldən, güldən çevrilmisən coşqun selə.

İstəmədin “Bərdaşt” sənə qapı açsın avaz üçün,
Xoş ahəngin məlhəm oldu, könülləri aldın ələ.

Sığal çəkdi “Rəhavi”yə “Əmiri”nlə tumarladın,
“Əmir-Şüştər” avazını çevirmədin əsla zilə.

İstəsən ki, “Hümayun”un “Şüştər”isin gur edəsən,
“Şüştərəyə”, “Bəstan” ilə “Mölvə”yə qaş-göz elə.

Aram-aram, həzin-həzin ürəkləri fəth eləyib,
“Tərkib” üstə “Mənəvi”lə könülləri saldın felə.

Nə ola ol yar ilə mən bir gecəni sübh eləyəm,
“Şüştər” ilə bu gecəmiz kaş ki, dönə bircə ilə.

Saf eşqinə səcdə etdim, “Şüştər”imin avazıyla,
Qürur verdin İnkılabə, adım düşdü dildən-dilə.



* * *

*Çile, bülbül, Şüştər ilə kemânelər dile gəlsin,
Kalbimdəki təmiz aşkı avazınla herkes bilsin...*

ŞÜŞTƏR

Muğam denen bir ummana daldım gittim *Şüştər* ilə,
Maye’sində muhəbbətim döndü ıtır saçan gülə.

Sen *Şüştər*’in vatanında İpek gibi bir ad aldın,
Coşan, taşan o ilhamın benzer dağdan inen sele.

İzin versən *Bərdaşt* sana kapı açar avaz için,
Ezgilerin mərhəm oldu, gönülləri aldın ele.

Oxşar iken *Rehâvi*’yi, *Emîri*’ye sevdalandın,
Emir-Şüştər avazına çektirmedin əsla çile.

Hümâyûn’un *Şüştər*’ini gürül gürül istiyorsan,
Şüştərə’ye, *Bistân* ilə *Mevlevi*’ye bir göz eyle.

Üzerine *Tərkib*’inin *Manevi*’yi ekleyince
Seven gönlü atəşinlə çevirdin bir avuç külə.

Sevgilimlə bir gecəni keçirsek keşke baş başa,
Şüştər ilə o gecəni sabah etsək gülə gülə.

Avazesi *Şüştər*’imin beyan etdi saklıları,
İnkılab’ın sevgisini o düşürdü dildən dile.



II HİSSƏ

Musiqinin zirvəsində doğma muğam şəfəq saçar,
Bütün muğam ladlarına səxavətlə qapı açır.

Muğam üstə köklənibdi “Azan” özü əzəl gündən,
O qəlbləri ovsunlayır, şəfalıdır hər bir ündən...

Ovsunlandım “Şahnaz”ıyla Xanın şaqraq, gur səşində,
Necə böyük hikmət varmış muğamların guşəsində.

Alınmayan bir qalaymış, demə, yarın qəlb qalası,
“Kürd-Şahnaz”a təslim oldu o – xalqımın gül balası.

Əl çatmayan zirvələrə “Heratı”yla qoşa getdik,
Fəth olunmaz qalaları “Mahur” ilə biz fəth etdik.



II. BÖLÜM

Musikinin zirvesinde **muğam** daim ışıq saçar,
Makamlara, perdelere cesaretle kapı açar.

Makam ile okunmuşdur ezan da ta ezel gündən,
Kalpler şifa bulur elbet o sihirli sestən, ünden...

Büyüldüm **Şehnaz** ile Han'ın* şakrak, gür sesindən,
Gürül gürül hikmet akar **muğamların** guşesinden.

Fethedilmez bir kaleymiş meğər yârin kalp kalesi,
O kaleyi fethəyledi işte **Şehnaz-Kürdî** sesi.

Heratı'yle koştuk vardık erişilmez zirvelere,
Mâhûr ile kapı açtık açılmayan kalelere.



*Oxu, bülbül, “Mahur-Hindi”, ildırımlar göydə çaxsın,
Vətən eşqi, həyat eşqi qəlbimizdən sel tək axsın...*

“MAHUR-HİNDİ”

Gezdim İrani, Turanı, “Mahuri”də qurdum qala,
İstədim ki, muğamımız yaddaşlarda daim qala.

“Bərdaşt”ında “Novruz-Əcəm” meydan verdi igidlərə,
“Mayə”sində qismət oldu “Saz-Kar”ıyla “Cəngi” çala.

“Hüseyniyyə” qiyyə çəkdi göy də, yer də gəldi dilə,
Aldı Hüseyn İbn Əlini ağuşuna Kərbübəla.

“Raki-Hindi”, “Vilayəti” səda saldı vilayətə,
Günçixandan günbatana oldu ona çox mübtəla.

“Şikəstə”ylə¹⁰ “Mübərriqə” “Mühəyyər”lə tamamlandı,
“Əşiran”lar kaş birləşə, Qarabağı geri ala.

“Əraq-Kabil” cila verir, “Herat”ıyla pərvazlanır,
Əski Turan ellərində “Rak-Abdulla” məskən sala.

“Xarı bülbül” neçə ildir həsrət qalıb bülbülünə,
Şah, babası “Heydəri”ylə qisas alıb zəfər çala.

Samirədə igid Babək əyilmədi, şaqqalandı,
Bəzz qalası nalə çəkdi “Gərayi”ylə “Zil-Üzzala”.

Köklənmişən, ay İnkılab, “Zil-Qatar”ın avazına,
Sən də, ey dost, ürəyində “Mahur”¹¹ adlı ocaq qala.

*Çile, bülbül, Mâhûr-Hindî, gökyüzündə şimşək çaxsın,
Yurt sevgisi, yaşam aşkı kalbimize bol bol aksın...*

MÂHÛR-HİNDÎ

Gezdim İran’ı, Turan’ı, *Mâhûrî*’de kale kurdum,
Diledim ki *muğam* ile şöhrət bulsun güzel yurdum.

Bərdaşt’ında *Nevruz-Acem* meydan verir yiğitlere,
Mâyê’sində *Sazkâr* ile eder *Cengî* şanlı ordum.

Hüseyniyyə bir çığlıktır Hüseyn bin Ali için,
Dinleyenin gözlerinden boşanan yaşları gördüm,

Rak-i Hindî, *Vilâyetî* yayılmışken vilayete,
Doğusundan batısına bu ezgiyle bir ses verdim.

Şikəstə’yle¹⁰ *Müberkaa Muhayyer*’le tamamlandı,
Aşîrân’lar bir olsaydı kalır mıydı gönül derdim.

Arak-Kâbil cila verir, *Heratî*’yle havalanır,
Rak-Abdullah kervanıyla Turan illerine erdim.

Hâr-ı bülbül nice yıldır hasret kalmış bülbülünə,
Kıyas için orduları *Haydarî*’yle cenge sürdüm.

Samarra’da yiğit Babek parça parça edilirken,
Bezz Kale’den *Girayî*’yle *Tiz Uzzâl*’e haber verdim.

Tiz Katar’ın ahengine meyyal iken, a İnkılap,
Ben dostların yüreğine *Mâhûr*¹¹ ile böyle girdim.

*Oxu, bülbül, “Zəminxarə” xəbər versin cənnət eldən,
Aşıqlərə çələng hörsün “Xarı bülbül” adlı güldən...*

“BAYATI-QACAR”

“Bayat-Qacar” nalə çəkir, Bayat eli düşür yada,
Məftun edir qəlbimizi, canımızı salır oda.

“Novruz-Rəvənd” həyat verdi, “Zəngi-Şötür” qərarlaşdı,
“Mayə”sində “Hüseyni”si layiq oldu yüksək ada.

“Şikəsteyi-Fars”ı ilə “Mübərriqə” nalə çəkdi,
“Mühəyyər”ə qanad verdi, bu dünyaya saldı səda.

“Zil Bayatı-Qacar” ilə ahü-naləm qalxdı göyə,
“Şövqi-Əfza” ayaq verdi çatdım haqqa, həm murada.

Cənnətməkan “Zəmin” yurdu, can dərmanı “Xarə” üçün,
İnsanlara şəfa verdi, gül ağzımız çatdı dada.

“Dügah” özü avazıyla köülləri fəth eylədi,
Dərd-qəm bizi məhv edəndə, “Zəminxarə” yetdi dada.

“Əbu-Əta” sığal çəkdi “Zəminxarə” kürəyinə,
Ona sadıq olan “Sarənc” öz ömrünü verməz bada.

“Mavərən” də haram saydı musiqini Din-İslama,
“Ruhül-Ərvah” sözün dedi, dönük çıxan döndü yada.

Muğamların ümmanında “Zəminxarə” kiçik ada,
O, ruhlara qida verir, yaraşıqdır hər bir lada.

“Zəminxarə”, ay İnkılab, insanların dərd məlhəmi,
“Şah Xətai” əlac etdi, candan çıxdı bəla, qada.

*Çile, bülbül, Zəmin-Hâre cənnət yurttan haber versin,
Hâr-ı bülbül çiçeğindən âşıqlara bir taç örsün...*

BAYÂTİ-KAÇAR

Bayâti-Kaçar inlerken anımsanır yine Bayat,
Üzdü bizi bu hasretlik, ne zamandır acep vuslat.

Nevruz-Revent can pınarı, *Zeng-i Şütür* yer bulunca
Mâyê'sində *Hüseynî*'yi ahengiyle kılar azat.

Şikeste-i Fars'ı ilə *Müberkaa* feryat eder,
Gökyüzüne ağmaq için *Muhayyer*'e verir kanat.

Tiz Bayâti-Kaçar ile âh ü zârim çıktı arşa,
Şevk-Efzâ da ayak verdi, sayesinde aldım murat.

Cənnət gibi *Zəmin* yurdu, can dərmanı *Hâre* için
Hastalara şifa oldu, ağızlara o verdi tat.

Göülleri ahengiyle *Dügâh* nasıl fetheyledi,
Hüzün bizi öldürürken *Zəmin-Hâre* etti imdat.

Ebu-İtâ arka oldu *Zəmin-Hâre* ahengine,
Sireng ise bu hususta göstərmişdir çok sadakat.

Mâverâünnehr'e göre teganni ki haram imiş,
Rûhü'l-Ervâh hâl diliyle konuşmaya ister ruhsat.

Muğamların ummanında *Zəmin-Hâre* bir adadır,
Göüllere bir merhemdir, gidasıdır ruhun fakat.

Zəmin-Hâre, a İnkılab, dertlerine ilaç olur,
Şah Hatai avazıyla dizlerine gelir takat.

* * *

*Oxu, bülbül, “Şahnaz” üstə, qəlbim səndən şafa alsın,
Biganələr ürəyində məlhəm səsin məskən salsın...*

“ŞAHNAZ”

Naz elə, ol şahə ki, naz etmədədir Şahinazım,
Bülbül hər vaxt yarı üçün ötmədədir, Şahinazım.

“Bərdaşt”ımı “Mayə” ilə guşeyi “Şahnaz” elədin,
“Kürdü-Şahnaz” avazına yetmədədir, Şahinazım.

Avazınla məst elədin sən həm şahı, həm cahanı,
“Dilkəş”inlə ürək ağrım getmədədir, Şahinazım.

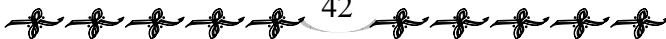
“Mahur-Hind”ə qonaq getdin, “Orta Mahur” vətən oldu,
Qəm eyləmə, həsrət xofun itmədədir, Şahinazım.

Şeyda bülbül, “Şahnaz” üstə ahü-fəğan eyləmişən,
Arzun sənə bir gül kimi bitmədədir, Şahinazım.

“Mayə Şahnaz”, “Dilkəş”imə kölgə salan “Şəddi-Şahnaz”,
Eşqin ulu zirvəsinə yetmədədir, Şahinazım.

“Şur”um sənə layla çaldı əziz, doğma ana kimi,
“Şəddi-Şahnaz” “Şur-Şahnaz”ı ötmədədir, Şahinazım.

“Dilkəş” ilə “Şəddi-Şahnaz”, ay İnqılab, könül dadım,
“Azərbaycan”, “Ayaq” ilə bitmədədir, Şahinazım.



* * *

*Çile, bülbül, Şehnaz ile kalbim senden şifa bulsun,
Dertlilərin yüreginə senin sesin merhem olsun...*

ŞEHNAZ

Naz eyle ol Şah’a ki naz etmədədir Şahinaz’ım,
Bülbül daim yâri için ötmədədir, Şahinaz’ım.

Bərdaşt’ımı Mâyə ilə guşə-i *Şehnaz* edərken,
Şehnaz-Kürdi avazını tutmadadır Şahinaz’ım.

Yeri göğü serməst eden avazınla – *Dilkeş*’inlə
Yüregimden acı, elem gitmədədir, Şahinaz’ım.

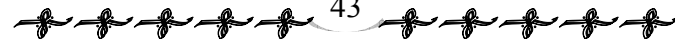
Mâhûr-Hint’e konuk oldun, *Orta Mâhûr* vatanındır,
Dert etme ki artık hasret yitmədədir, Şahinaz’ım.

Şeyda bülbül, *Şehnaz* ilə çok inledin, çok sızladın,
Emellerin gül misali bitmədədir, Şahinaz’ım.

Mâyə-Şehnaz, *Dilkeş*’imi gölgeleyen *Şedd-i Şehnaz*
Aşkın yüce zirvesində tütmədədir, Şahinaz’ım.

Şûri sana ninni söyler öz sevgili annen gibi,
Şedd-i Şehnaz Şûr-Şehnaz’ı yutmadadır, Şahinaz’ım.

Dilkeş ilə *Şedd-i Şehnaz*, a İnqılab, gönül açar,
Azərbaycan Ayak ilə bitmədədir, Şahinaz’ım.



* * *

*Oxu, bülbül, “Orta Mahur” ürəkləri fəth eyləsin,
Əlçatmayan zirvələrə qoy ucalsın məğrur səsin...*

“ORTA MAHUR”

Beşiyinin başı üstə Cabbar əmi layla çalıb,
Yaratdığı “Orta Mahur” tarixlərə izin salıb.

Orta avaz qayəsiylə “Mahur Hind”ə erk eyləyib,
“Hüseyni”si “Bərdaşt” olub amalına sadıq qalıb.

“Mayə”sində pərvazlanıb “Pəncigah”la qoşa durub,
“Orta Mahur” “Üşşaq”ıyla könülləri bəndə salıb.

Bülbüllərin cəh-cəhinə “Vilayəti” meydan verib,
“Şahinaz”ı yada salıb xoş xəyalə, fikrə dalıb.

Andım muğam dəsgahını, qəlb oxşayır zili, bəmi,
“Məxlut” ilə “Vilayəti” pərvaz edib, çox uçalıb.

Şikəstələr silsiləsin şikəstəsi¹² heyran edib,
“Mübərriqə” avazını şələləli çaydan alıb.

“Mübərriqə”, “Əşiran”la tamam oldu “Mahuri”də,
“Orta Mahur”, ay İnqılab”, yaddaşlarda, qəlbə qalıb.



* * *

*Çile, bülbül, Orta Mâhûr gönülləri egləndirsin,
Erişilmez zirvelərə ulaşacaq şakrak sesin...*

ORTA MÂHÛR

Cebbar amca^{**} bu makamda gör bak nasıl bir nam saldı,
Orta Mâhûr dinledikçe yüreklerde dert azaldı.

Orta seste güvenmiştir *Mâhûr-Hint*'in¹² dostluğuna,
Hüseyni'si *Bərdaşt* oldu, bu dostluğa sadıq kaldı.

Mâyə'sində kanat çırpı *Pençgâh* ile bir olmaya,
Orta Mâhûr Uşşak ile bu mecliste gönül aldı.

Bülbüllərin ötməsinə *Vilâyetî* meydan verdi,
Anımsadı o *Şehnâz*'ı, tatlı tatlı düşə daldı.

Dinledikçe *muğamları* gönül okşar tizi, pesi,
Mahlut ilə *Vilâyetî* zirvelərə pek yüceldi.

Şikeste'ler zincirini *Şikeste*'si¹² hayran eder,
Müberkaa avazını şələleden, çaydan aldı.

Müberkaa Aşîrân'la tamamlandı *Mâhûri*'de,
Orta Mâhûr, a İnqılap, kalbimizde daim kaldı.



* * *

*Oxu, bülbül, “Rəhab” üstə, xilas olaq dərd-bəladan,
Yaxın, Orta, Uzaq Şərqdən pərvazlanıb gəlsin sədan...*

“RƏHAB”

Könlüm olub şana-şana, eşq əlindən gəldim cana,
Yara yetsəm “Rəhavi”ylə savab olar bu cahana.

“Rəha” özü ilham aldı “Ürfə” adlı bir gözəldən,
Könül verdi “Rəhavi”yə “Əmiri”ylə gəldi cana.

Təbiətdə ilk sevgili bülbül ilə gül sayılır,
“Rəhavi”nin “Mayə”sində bülbül yandı eşq oduna.

“Rəhavi”ylə “Mübərqə”də¹³ mizrab vurdum sarı simə,
“Mühəyyər”i “Hicaz” ilə “Osmani”ni saldı qana.

“Məsihi” də “Ayaq” üçün cila aldı “Mühəyyər”dən,
Meydan verdi “Əraq”iyə, özü qaldı yana-yana.

Ey nəğməzən, “Əraq” eylə, qoy sevgimiz “Rak”i olsun,
“Qərayi”ni salsın yada “Məsihi” tək nəcib ana.

“Məsihi”ni dərk eləyib yiyələndim Din-İslama,
“Rəhavi”də, ay İnkılab, eşqin dönüb gülüstana.



* * *

*Çile, bülbül, Rehap ile kurtulalım bu belâdan,
Yaxın, Orta, Uzak Şark’tan kanatlanıb gəlsin sedân...*

REHAP

Bağrım oldu pare pare, aşkın ile üzöldü can,
Rehâvî’yle yâre ersem cennet olur bana cihan.

Rehâ yine ilham aldı *Urfa* denen bir güzəldən,
Gönül verdi *Rehâvî*’ye, *Emîrî*’yle o buldu can.

Rehâvî’nin *Mâye*’sində aşkla yanan bülbül müdür,
Hep bülbülle güle benzer sevdalılar – canla canan.

Rehâvî’yle *Müberkaa*¹³ bam telinə dokununca
Muhayyer’de *Hicâz* ilə *Osmani*’ye bulandı kan.

Mesîhî de *Ayak* için cila aldı *Muhayyer*’den,
Çekilerek bir köşeyə *Arakî*’ye verdi meydan.

Hey nağmə-zen *Arak* ile bu sevdamız *Rakî* olsun,
Garai’yi unutmasa o *Mesîhî* keşke bir an.

Mesîhî’yi anlayınca sahib oldum ben İslâm’a,
Rehâvî de, a İnkılab, âşıqlara bir gülistan.



İnqılab Nədirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Mənə çox dedilər ki, “Nəva” haqqında yazma. Lakin, inadkarlığım məni bu muğam haqqında yazmaq fikrimdən daşındıra bilmədi. Odur ki, digər ədəbiyyatlara müraciət etdim və muğam biliciləri ilə bir sıra söhbətlər apardım. Digər muğamlardan fərqli olaraq “Nəva”nın tərkibində sərbəst ifa olunan “Bayatı-Kürd” və “Dəşti” muğamları vardır. Onu da qeyd edim ki, təkcə “Nəva” haqqında bu əsəri yazmaq üçün başqa muğamların hamısına nisbətən bəlkə də daha çox zəhmət çəkəsi oldum...

* * *

*Oxu, bülbül, oxu “Nəva”, qədim tarix düşsün yada,
Muğamların salnaməsi qəlb oxşasın, çatsın dada...*

“NƏVA”

Gül bağında sehləndim – bu nə sədi, bu nə ündü,
Köklənibdi “Nəva” üstə, demə, bu səs bülbülündü.

Görünür ki, “Nəva” özü ilk yaranan avaz olub,
Sonra onun sədaları iksir kimi qana dolub.

“Nəva” elə ağacdır ki, kökü gedib dərinliyə,
Budaqları muğam kimi səda salır ənginliyə.

Dərk eyləsən muğamların Nuh babası “Nəva”nı sən,
Zənn edərdim, muğamatı dərk etmənin fəvqündəsən.

Türk övladı Nəvai də Nəva adın şərəf bilib,
Ona həmlə edənlərə həqarətlə baxıb gülüb.

İnqılap Nədirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Nevâ hakkında yazmamam konusunda bana çok telkinde bulundular. Ama inat ettim ve bu makam hakkında da yazmak düşüncesinden vazgeçemedim. Ek olarak birtakım kaynaklara başvurdum ve muğam konusunda uzman kişilerle görüştüm. Diğer makamlardan farklı olarak Nevâ'nın bünyesinde Bayâti-Kürt ve Deştî adlı iki bağımsız makam da yer alır. Bir tek şu Nevâ bölümünü yazmak için belki eserin tamamından daha fazla sıkıntıya katlanmak zorunda kalmış olduğumu da belirtmek isterim...

* * *

*Çile, bülbül, çile, Nevâ anımsatsın mazimizi,
Eskilere götürüyor muğamların sesi bizi...*

NEVÂ

Gül bağında duyduklarım büyülmüş bir ses mi, ün mü?
Nevâ ile okunuyor, yoksa bu ses bülbülün mü?

Nevâ mıdır makamların en eskisi, kidedlisi?
Kanımıza işlemiştir Nevâ'mızın billur sesi.

Nevâ öyle bir ağaç ki kökü işler derinlere,
Dalları da muğam gibi yayılmıştır enginlere.

Muğamların Nuh Babası şu Nevâ'yı bilse kişi,
Muğamlara aşınadır, biliyordur demek işi.

Türk evladı Nevaî de bu adı bir şeref bildi,
Kendini hor görenlere hakaretle baktı, güldü.

Tələtömlü zamanlarda sən uğurla addımladın,
Qürurlandın, əyilmədin, tarixlərdə qaldı adın.

“Nəva” - məlhəm, xoş avazı ürəyimə sevgi verdi,
Saf qəlbimi ovsunladı tükənməyən sevgi dərdi.

Çox qiymətli, həm də dürlü xəzinə var bu “Nəva”da,
Tarix boyu yaşayacaq xoş avazlı bu “Nəva” da.

“Bərdaşt” kimi pərvazlanıb O, “Nəva”ya döndü “Şur”da,
Xoş avazla ilham verdi Avestaya, oldu Oda.

“Mayə”sində “Bəhri-Nur”u könüllərə nur çilədi,
“Hacı Dərviş” insanlara Yaradandan nur dilədi.

Əfşarilər zərbi ilə tarix boyu sözün deyib,
“Əfşari”nin avazıyla xoşməramlı libas geyib.

Təzadlarla yoğrulmuşdur “Nəva”nın çox şöbə, ladı,
Hökm verir “Əbu Əta”, “Nişapur”u ağız dadı.

“Baba Tahir” sirdaş oldu “Şah Xətai” babamıza,
Şöhrət tacın qismət etdi bu müqəddəs obamıza.

“Hicazi”lər Yaradana məhəbbətdən yaranmışdır,
“Ərəbi”si,¹⁶ “Əcəmi”si¹⁷ zülfün kimi daranmışdır.

Nişapurdan “Nişapurək” pərvazlanıb, qanad açıb,
“Nəva” özü günəş kimi Nişapurda şəfəq saçıb.

Nice zorlu zamanlarda sen denəndin, sen sınıdın,
Her devirdə saygı ilə anılacaq senin adın.

Nevâ öyle bir merhem ki yüreğime sevgi verdi,
Nevâ aldı kalbimdəki üzüntüyü, hüznü, derdi.

Çok değerli, çok çeşitli hazine var bu *Nevâ*’da,
Tarih boyu yaşayacak hoş ahenkli bu *Nevâ* da.

Bərdaşt gibi kanatlanan bir *Nevâ*’ya döndü *Şûr*’da,
Ahengiyle ilham verdi Avesta’ya, oldu Oda.

Mâye’sinde gönüllere nur indirir o *Bahr-i Nûr*,
Hacı Dərviş duasında yeryüzüne diler huzur.

Afşarlılar gücü ile tarihlerde bıraktı iz,
Afşari’nin ahengiyle Afşarlı’yı anarız biz.

Nevâ’mızın şubeleri baştan başa tezatlıdır,
Ebu-İtâ sert olsa da, *Nişâpûr*’u pek tatlıdır.

Baba Tahir, *Şah Hatai* atamıza sirdaş oldu,
Güzel yurdum bu cetlerle devlet, servet tacı buldu.

Hicâzî’ler ilahî bir muhabbetin timsalidir,
Arabi’yle¹⁶ *Acemi*’si¹⁷ çifte belik misalidir.

Nişâpûr’dan *Nişâpûrek* pervaz etti, kanat açtı,
Nevâ da bir günəş gibi Nişâpûr’da ışıq saçtı.

İnqılab N dirli ~~~~~ Muğamlı D nyam

K rk k - t rk n dođma yurdu,  srl rl  zill t  akib,
“K rk ki”yl  q lbimiz  q m, k d rin g l n  kib.

“Dilk ş” yeni qiyaf d  çıxdı “N va” avazına,
“Dil nvaz”la k n l verdi sev nl rin q lb sazına.

“Az rbaycan”, ay İnkılab, c nn t m kan olasıdır,
Muğamlarım yaddaşlarda  b dilik qalasıdır.



İnkılap N dirli ~~~~~ Muğamlı D nyam

Kerk k T rk` n  z yurdudur, asırlarca mazlum oldu,
Kerk ki”yle kalbimize h z n, keder, acı doldu.

Dilkeş Nev  avazına  ıkar yeni bir suretle,
Dil-N v z da y rekleri buluřturur muhabbetle.

Azərbaycan, a İnkılap bil ki cennet olacaktır,
Muğamlarım akıllarda ilelebet kalacaktır.



* * *

*Oxu, bülbül, “Bayat-Kürd”ün¹⁴ avazıyla, qəlblər coşsun,
Aşiq-məşuq öz yarına “Nəva” üstə nəğmə qoşsun...*

“BAYATI-KÜRD”

“Bayat-Kürd”lə verir cavab aşiq-məşuq öz yarına,
Təbiətdə bülbül heç vaxt qovuşmayır öz xarına.

“Bayatı-Kürd” “Bərdaşt”ını “Cüdayı”ylə əvəz edib,
Eşq evinə ziyarətə “Hacı Yuni” özü gedib.

Əcəmilər muğam ilə zirvələrə yüksəliblər,
“Bayat-Əcəm”¹⁵ avazıyla aşıqlərə xoş gün dilər.

“Azərbaycan” avaz ilə sevənlərə ilham verib,
“Zəminxarə” ayaq verib aşıqlərə sinə gərib.

Nalə çəkən “Bayatı-Kürd” ovsunlayır ürəkləri,
Xoş avazdan yoğrulubdur muğamların dirəkləri.

Könlüm yenə pərvaz eylər “Bayatı-Kürd” avazıyla,
“Nəva” özü layla çalar İnkılabə qəlb sazıyla.



* * *

*Çile, bülbül, gözler gülsün Bayâti-Kürt¹⁴ sesi ile,
Bu Nevâ’dan şevk alarak seven kalpler gelsin dile...*

BAYÂTİ-KÜRT

Âşık ilə məşukaya *Bayâti-Kürt* aracıdır,
Bülbüllerin hoş ezgisi sevenlərin ilacıdır.

Bayâti-Kürt Bərdaşt’ını *Cüdâyî*’yle dəyişirdi,
Aşk evinə sevenləri *Hacı Yûnî* eriyirdi.

Acemilər muğam ilə zirvelərə yüksəlmişdir,
*Bayâti-Acem*¹⁵ sesindən âşıqlərə şevk gəlmişdir.

Azərbaycan ezgisiyle âşıqlərə ilham verdi,
Zemin-Hâre şəkatiyle sevenlərə kanat gerdi.

Nalesiyle *Bayâti-Kürt* sızlatırken gönülləri,
Muğam sesi bahçelerde inletiyor bülbülləri.

İletseydi ruhumuza *Bayâti-Kürt* hoş avazı,
Nevâ ilə titrər miydi İnkılap’ın gönül sazı.



* * *

*Oxu, bülbül, “Dəşti” üstə, qoy könüllər pərvaz etsin,
Nalə çəkən bülbüllərin imdadına “Nəva” yetsin...*

“DƏŞTİ”

Ülvi eşqin qapısını “Nəva” özü məğrur açıb,
“Dəşti” onun səmasında günəş kimi şəfəq saçıb.

“Bərdaşt” yenə işıq salır “Nəva”, “Dəşti” yollarına,
“Mayə”siylə “Əcəm Dəşti” qüvvət verir qollarına.

“Gileyçi”lər Giləkədə Gileyini miras qoydu,
Baxıb “Nəva” avazına ürəkləri həsrət oydu.

“Pəhləvi” cəhd eylədi ki, “Cüdayi”dən xilas ola,
Yar yetişə murazına, sevinc ilə gözü dola.

Günəşi də Tanrı sanıb beyət etdi ona “Gəbri”,
“Gövhəri”yə səkar etdi, məğzindədir eşqin cövrü.

“Mənəvi”ylə çıxdı üzə mahiyyəti “Dəşti”mizin,
Məğzi yalnız eşq imiş bu dünyada gəştimizin.

“Şah Xətai” sığal çəkdi “Dəşti”mizin gül başına,
“Qəməngiz”lə ayaq verdi, düşdü xalqın yaddaşına.

“Nəva” özü, ay İnqılab, bülbüllərin naləsidir,
Ayaq verən “Nişib-Fərəz” “Dəşti”mizin son səsidir.



* * *

*Çile, bülbül, kanatlınsın seven kalplər Dəştî ilə,
Nevâ sesi destek olsun feryat eden o bülbüle...*

DEŞTÎ

Yüce aşkın qapısını məğrurlukla *Nevâ* açtı,
Deştî onun səmasında günəş kimi işıq saçtı.

Bərdaşt yine aydınlatır *Nevâ*, *Deştî* yollarını,
Mâyə ilə *Acem-Deştî* gücləndirir kollarını.

Yakınanlar *Gilegi* de yakınmayı bırakmışdır,
Özlem yüklü yürekleri *Nevâ* sesi çox yakmışdır.

Pehlevî de *Cüdâyî* den kurtulmaya gayret etti,
Yâre varıp muradına ermək için niyet etti.

Günəşi bir mabut bilmiş, tapınmışdır *Gebrî* ona,
Gevherî çox çile çekmiş bu dünyada aşk uğruna.

Manevi yle belli oldu *Deştî* mizin mahiyyəti,
Şu dünyada yalnız aşkımış arif olanın niyyəti.

Şah Hətai hep *Deştî* nin arkasında olacaqdır,
Gam-Engiz le yol bularak tarixlərdə kalacaqdır.

Nevâ, sanki a İnqılap, bülbüllərin naləsidir,
Ayak verən *Nişib-Firâz Deştî* mizin son səsidir.



“ZƏRBİ-MUĞAMLAR”

“Zərbi-Muğam” əzəl gündən millətimə ilham verib,
İgid xalqım döyüslərə cəsarətlə, qəlbən gedib.

Osmanlıdan pərvazlanıb türk oğluna layla çalıb,
Bayatıyla muğam “Mani” ürəklərdə məskən salıb.

Eşqin ulu səmasında “Səmayi-Şəms” haray çəkir,
Sevənlərin ürəyində saf məhəbbət gülü əkir.

“Qarabağın şikəstəsi” çağırışdır ellərimə,
Qoymaz yağ ayaq basa bərəkətli çöllərimə.

Ürəkləri fəth eyləyən “Heydəri”m də sel tək daşır,
Cuşa gələn igidlərim əlçatmayan dağlar aşır.

“Şikəstə”mlə¹⁸ nalə çəkdim Qarabağın düzlərində,
“Arazbari”m şəfəq saçdı Kərkük, Türkman gözlərində.

“Ovşari” xoş avazıyla igidlərə qürur verir,
Vətən eşqi nəğmələşib qələbəlik gülün dərir.

“Herati”m da “Kabili”ylə igidlərə ilham verir,
Düşmənlərin həmləsinə ərənlərim sinə görür.

“Mənsuriyyə” comərdləri qələbəyə haraylayır,
Hər zəfəri nəsilərə bir hədiyyə, müjdə sayır.

“Zərbi-Muğam”, ay İnqılab, qələbələr salnaməsi,
Döyüslərdən qaliblərin bu avazla gələr səsi.

VURMALI MUĞAMLAR

Bu *muğamlar* ta ezelden millətimə şevk vermişdir,
Erenləri savaqlara cəsarətlə sevk etmişdir.

Osmanlı’dan temel alan, Türk oğluna ninni olan
Bir *Mani*’dir gönüllərdə hoş ahengi, izi kalan.

Aşkın yüce dergâhının *Simâ-yi Şems* bülbülüdür,
Sevenlərin yüregində açmamış bir aşk gülüdür.

Karabağ’ın Şikəstəsi bir davettir bu millətə:
Düşmənləri sokma sakın bu mukaddəs memlekətə.

Gönülləri fetheyleyən *Haydəri*’m bir seldir - coşar,
O şevk ile yiğitlərim aşılmayan dağlar aşar.

Şikəste’m¹⁸ bir çığlık oldu Karabağ’ın düzlərində,
Arazbâr bir ışık oldu Kerküklümün gözələrində.

Afşari de narasıyla yiğitlərə gurur verdi,
Vatan aşkı, zafer şevki ezgi oldu, kalbə girdi.

Herati’mle *Kabili*’min yeri daim oldu meydan –
Düşmənlərin hamlesinə göğüs geren bir kahraman.

Mansûriyyə erenləri zaferlərə seslemişdir,
Zaferlərin anısını yüregində beslemişdir.

Bu *muğamlar*, a İnqılab, birer mertlik hikâyesi,
Savaqlarda yiğitlərin narasıyla kılıç sesi.

* * *

Azərbaycan! Ulu məkan, damarımda axan qanım,
Muğam, mənim iftixarım, qidalanır ondan canım.

Vətənimiz əzəl gündən musiqinin beşiyidir,
Muğamatım bu beşikdə musiqiyə şahlıq edir.

Aylar, illər, qərinələr bir-birini ötcəkədir,
Muğam – sevən könullərin imdadına yetəcəkdir.

Muğamların “Mayə”sində məzar evim qazılıydı,
“Zəminxarə” – baş daşıma bəmi ilə yazılıydı.

“Segah”ımın avazıyla xalqım mənə layla desə,
Düşünərdim: bu dünyada xalqım üçün etdim nəşə...

Doğma xalqım, fəxr elə ki, əsrarəngiz muğamın var,
Alqış sənə! Bütün xalqlar sanır səni çox bəxtiyar.

Bakı Muğam Festivalı tarixlərdə qalacaqdır,
Dodaqlarda nəğmə olub, könullərə dolacaqdır.

Xanəndələr zövq alaraq könullərə nur saçılar,
Muğamlardan, ay İnqılab, millətlərə söz açılar.



* * *

Azərbaycan – ulu mekân, damarımda akan kanım,
Muğam – benim iftiharım, **muğam** – benim ruhum, canım.

Ta ezelden musikinin beşiğidir aziz vatan,
Bu musiki ülkesinə **muğam** oldu ama sultan.

Nice aylar, nice yıllar ve yüzyıllar hep geçecek,
Muğam seven gönüllərin imdadına yetişəcək.

Muğamların Mâye'sində bana mezar kazılıydı,
Zemin-Hâre o taşıma pesi ilə yazılıydı.

Segâh'ımın ahengi bu, aşınayım ben bu sese,
Yüreğime huzur veren bu güzel ses hiç dinmese.

Aziz halkım, kıvanç duy ki esrəngiz **muğamın** var,
Helal sana, bu dünyada artık sensin en bahtiyar.

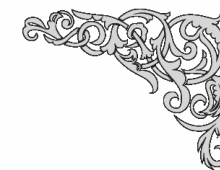
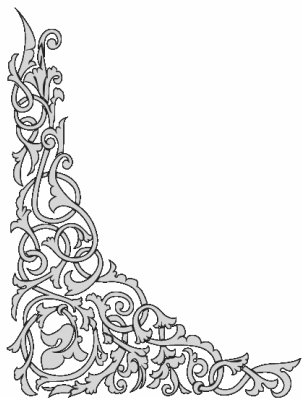
Bakü Muğam Festivali tarixlərdə kalacaktır,
Dudaklarda ezgi olup gönüllərə dolacaktır.

Sanatkârlar **muğamlardan** gönüllərə ışık saçar,
Halkımın bu servetinden İnqılap da bahis açar.

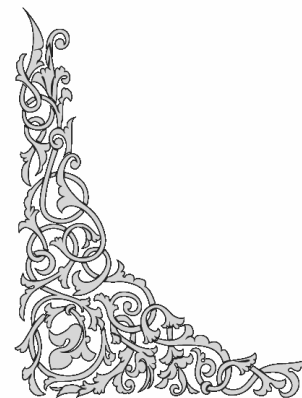




Qazəllər



Gazeller



İnqilab Nədirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

* * *

*Ulu Öndərimiz HEYDƏR ƏLİRZA OĞLU
ƏLİYEVİN əziz xatirəsinə ithaf edirəm*

Yeni dünya yaradanım, əhsən deyir Sənə zaman,
Olmayıbdır xislətində xainlərə əsla aman.

Çətin gündə millətimə arxa duran Ulu Öndər,
Hər amalın al səhərdir, qaranlığa verməz güman.

Zülmətlərin bağrın yarıb qadir polad əllərinlə
Vətənimə cənnət edib, qazandırdın ona ad-san.

Tanrım Səni xəlvəyə eyləyib tarix üçün, millət üçün,
Getməmişən ucuz şöhrət arxasınca Sən heç bir an.

Dərs alıbdı İnqilab da Sənin örnək məktəbindən,
İstəyərdi o məktəbdən dərsin alsın hər bir insan.

Şərəf bildin qəhrəman tək xalq yolunda qoymağı can,
Səni daim yad edəcəm, sevəcəkdir Azərbaycan!..

Öz adını həkk eylədin tarixlərin yaddaşına,
Sən Heydərsən, xidmətinə qiymət verir bütün cahan!..

15 dekabr 2003-cü il



İnkılap Nədirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

* * *

*Büyük Önderimiz ALİ RIZA OĞLU
HAYDAR ALİYEV'in Əziz Anısına*

Yeni dünya kuran önder, alkışlıyor Seni zaman,
Senin yüce şəxsiyyətin hainlərə vermez aman.

Dar günündə millətimə arxa olan böyük lider,
Her emelin bir işıktır, oç alıyor karanlıktan.

Zulmetləri parçaladın çelik gibi ellerinlə,
Eməginlə, gayretinlə cənnət oldu əziz vatan.

Tanrım Seni yaratmışdır millətimə kurtarıcı,
Ucuz şöhrət, ün peşində koşmadın Sən əsla bir an.

Senin böyük okulundan İnkılap da dərsin aldı,
Dilerim ki bu okuldan dərsin alsın hər bir insan.

Əziz canı xalqı için fəda edən kahramansın,
Səni daim anacaktır, sevecekdir Azərbaycan!

İlələbet tarixlərdə kalacaktır Sənin adın,
Sən Haydar'sən – dəğərini iyi bilir bütün cihan.

15 Aralık 2003



* * *

Nizami Gəncəviyə nəzirə

Sevgi dünyama yenə də gül üzlü yar gəlmiş idi,
Geyinib toy libasını, nazlı xumar gəlmiş idi.

Seyr edirdi çəmənzarı, gülüstanda tər gül idi,
Xəzan vuran bağ-bağçama bir növbahar gəlmiş idi.

Könlümü məftun eləyən aləmi də məst elədi,
Eşq evimi qarət edən bir işvəkar gəlmiş idi.

Baxdıqca gül camalına, ona vuruldum yenə mən,
Şux qaməti canlar alan nazlı nigar gəlmiş idi.

Əzəl gündən bu vətənim gözəllərin diyarıdır,
Şükr elədim bəxt evimə dadlı nübar gəlmiş idi.

İlhamımın gücü çatmır bu səhnəni təsvir edəm,
Vurulduğum seyrangaha bir sehrkar gəlmiş idi.

Gül camalı İnqilaba ilham verən sevgili yar,
Ey Nizami, rüyada yox, bil, aşikar gəlmiş idi.



* * *

Nizami Gencevi'ye Nazire

Ne saadet, aşk evime gül yüzlü yâr gelmiş idi,
Süslənerek, bezenerek nazlı nigâr gelmiş idi.

Tatlı tatlı salınırken gülistanda bir taze gül,
Sonbaharda san bahçeme bir ilkbahar gelmiş idi.

Şu gönlümü alan güzel, edasıyla sermest eder,
Aşk evimi yağmalayan bir şivekâr gelmiş idi.

Baktıkça gül cemaline âşık oldum döne döne,
Servi boylu, zülfü gece, bir meh-ruhsar gelmiş idi.

Ta ezelden benim yurdum güzəllərin ülkesidir,
Vatanıma güzəllərlə yine bahar gelmiş idi.

İlhamımın gücü yetmez bu sahneyi anlatmaya,
Güzəllərin alayına sanki serdar gelmiş idi.

Gül cemali İnqılap'a ilham verən o sevgili,
Ey Nizami, rüya değil, bil, aşikâr gelmiş idi.



* * *

Xəstəyəm, yoxdur dərdimə bir dərman, ey təbib,
Çarə et, qoy sevincim olsun ümman, ey təbib.

Məcnuni-bimaram mən eşq yolunda əzəldən,
Rəhm eylə, olmasın göz yaşım leysan, ey təbib.

Düşmüşəm qəm dəryasına, eylə dərdə əlac,
Lütf qıl, xilasına ver özün fərman, ey təbib.

Qəlb deyir yaşa fəqət, eşqim eyləyir tüğyan,
Neyləyim, zalım fələk vermir aman, ey təbib.

Təkcə sənsən təbibim, yoxdur özgə bir təbib,
Sən ol qəmli halıma qəlbən yanan, ey təbib.

Sadiqəm öz əhdimə yanan pərvanə kimi,
Vəsbindən İnqilabdır vəfa uman, ey təbib.



* * *

Hastayım, yoxtur benim derdime dermân, ey tabîb,
Çarə kıl, hoşnutluğum ko olsun ummân, ey tabîb.

Çâresiz Mecnûn benim aşkın yolunda önceden,
Rahm kıl kim olmasın göz yaşı bârân, ey tabîb.

Kalmışım deryâ-yı gamda, hâlime kıl bir ilâc,
Şimdi sen kurtulmama lutf eyle fermân, ey tabîb.

Aşk ile coşmaq diler gönlüm henüz der var yaşa,
Gerçi gör zâlim felek vermez ki imkân, ey tabîb.

Bil ki bir sensin tabîbim, yoxtur özge bir tabîb,
Sen acırsın hâlime sıdk ile candan, ey tabîb.

Sâdıkım her nice kim pervâne cân eyler fedâ,
İnkılap vaslın umar, vermek diler cân, ey tabîb.



* * *

Dərdimi badi-səba, yara dedin, bəs nə dedi?
Tapıb onsuz ürəyim yara, dedin, bəs nə dedi?

Düşmüşəm eşq oduna, dərdimin yoxdur dərmanı,
Çəkməsin aşıqını dara, dedin, bəs nə dedi?

Bülbüli-divanəyəm, həsrətəm gül butasına,
Tər gülüm qismət olur sara, dedin, bəs nə dedi?

Yanıram hicr oduna, axı Məcnundan betərəm,
Zənvaram, gəlmişəm mən zara, dedin, bəs nə dedi?

Silmədi həsrət selini didəyi-giryanımdan,
Etmədi dərdimə bir çara, dedin, bəs nə dedi?

Qəlbi yar həsrətindən qövr eləyər İnqilabın
Hicran edib gününü qara, dedin, bəs nə dedi?



* * *

Dərdimi bād-ı sabâ yâre dedin de ne dedi
Oldu onsuz yüregim yara dedin de ne dedi

Düşəli aşk oduna dərdimə yoxtur dermân
Çekmesin âşığı dâra dedin de ne dedi

Bülbül-i gamzedeyim həsrətəm ol gül dalına
Gülümü verdi felek hâre dedin de ne dedi

Yakmışım hicr oduna cənı betər Mecnun'dan
Di kerem et bu dil-i zâre dedin de ne dedi

Silmedi göz yaşını dîde-yi giryanımdan
Kılmadı dərdimə bir çâre dedin de ne dedi

Bağrını həsrət odu yaktı yine İnkılap'ın
Hicran etti gününü kara dedin de ne dedi



* * *

Öz hökmünü verdi Xudam, asimanı O yaratdı,
Bu dünyanı bəxş eləyib, muradına O da çatdı.

Əli üstdə bir əl yoxdu, kimsə Ona hökm eyləyə,
İsim, cisim olmasa da, fəqət özü bir həyatdı.

O, xilqəti cüt yaradıb Adəm ilə Həvva kimi,
Yerə, göyə hökm eləyən Yaradandır Onun adı.

Hər insana nişan qoydu kəhkəşanda bir ulduzu,
Altı günə yer üzünü xəlq eləyib O oyatdı.

Tanrım bizi cüt yaradıb, amalına sadıq qalıb,
Qismət etdi səni mənə, dedi, həyat bir būsətđi.

İnqilabam, abidiyəm kainatı Yaradanın,
Yar eşqindir qibləgahım, bunlar özü bəyanatdı.



* * *

Hüda verdi “Kün” emrini, bak nasıl cihan yarattı,
Hikmetinden sual olmaz, cihanı yoktan yarattı.

Mukaddim ü Muahhir ü Mâlikü’l-Mülk, Âdil, Azîz,
Müheymin ü Mütekebbir, Rahîm ü Rahmân yarattı.

Adem ile Havva’yı çift yaratmışdır Yaratıcı,
Yeryüzünü süslemeye bilesin, insan yarattı.

Kâinatı altı günde yarattı O hikmetiyle,
Her insana gökyüzünde bir yıldız nişan yarattı.

Tanrım bizi çift yaratmış, çift yaratmış her canlıyı,
Beni sana âşık etti, seni bana can yarattı.

Şu İnkılap bendesine rahmeyledi Yaratıcı,
İşvesini nazlı yârin, derdine derman yarattı.



* * *

Qarabağım, göz açmışam bu dünyaya qucağında,
Verdin mənə coşqun ilham, kama yetdim ocağında.

Ağcabədim, ana oldun dar ayaqda doğmalara,
Üzeyirin, Füzulinin nəfəsi var torpağında.

Nüşabənin yurdu Bərdə, Tərtərimlə durub qoşa,
Bir dayaqdır Qarabağa qalsa da qəm sazağında.

Pənah xanın, Natəvanın fəryad edir məzarları,
Kaman kimi inlər könlüm Ağdam, Şuşa fərağında.

Laçınımın, Qubadlımın həsrətilə odlanıram,
Şair könlüm nalə çəkir Kəlbəcərin sorağında.

Qalib düşmən pəncəsində Zəngilanım, Cəbrayılım,
Füzulim çox əzab çəkir quzğunların caynağında.

Qalx ayağa, Azərbaycan! Nicat Sənin əlindədir,
Yağılardan xilas olaq, aləm gülsün növrağında.

İnqilabam, arzum budur azad ola Qarabağım,
Bülbül kimi cəh-cəh vuram, ətir saçan gül bağında.



* * *

Karabağ'ım, bu dünyaya ben gelmişim kucağında,
Tükenmeyen ilham verdin, murat aldım ocağında.

Ağcabədi'm, ana oldun sen dar günde soydaşıma,
Üzeyir'in, Füzuli'nin nefəsi var topraqında.

Nüşabə'nin^{***} yurdu Berde Tərtər'imle aynı safta,
Destek olur Karabağ'a, kalmışsa da uzağında.

Penah Han'ın,^{****} Natevan'ın^{*****} sızlar şimdi kemikleri,
Dertli derli inlər gönlüm memleketin ırağında.

Laçın'ımın, Kubatlı'mın hasretiylə yanıyorum,
Hayalim hep dolaşıyor Kelbecer'in o dağında.

Cəbrail'im, Zəngilan'ım, Füzuli'm hep zulüm görür,
Çiğneniyor güzel yurdum iğrenç düşman ayağında.

Ayağa kalk Azərbaycan! Necat Sənin elindedir,
Cetlərinin kanı vardır, bak mukaddəs bayrağında.

İnkılap der, kurtulduğu günü görsem Karabağ'ın,
Bülbül gibi şakırdım ben hoş kokulu gül bağında.



* * *

Pünhan eşqimi car eylədim, ey yar, bilmədin,
Aləmə aşikar eylədim, ey yar, bilmədin.

Füzulidən əxz eylədim, mən ki, məcnunluğu,
Məcnuntək ahü-zar eylədim, ey, yar, bilmədin.

Eşqinin atəşiylə yanan qəlbimi, zalım,
Bu eşqə giriftar eylədim, ey yar, bilmədin.

Lütf ilə səcdə qıldım, sənin gül camalına,
Qəm dağına güzar eylədim, ey yar, bilmədin.

Eşq aləminə biganəsən, hali deyilsən,
Öz canımı bimar eylədim, ey yar, bilmədin.

İnqılabam, bivəfadan vəfa umdum, yeter,
Saf eşqimi vüqar eylədim, ey yar, bilmədin.



* * *

Gizli aşkı aşikâr ettim, ey yâr, bilmedin,
Cümle âlemlere car ettim, ey yâr, bilmedin.

Devrimde Fuzuli'den aldım ben Mecnunluğu,
Feryat, figan, âh ü zâr ettim, ey yâr, bilmedin.

Aşkının atəşiyle yaktım gönlümü, zalim,
Belalara giriftar ettim, ey yâr, bilmedin.

Görünce şevkim artar senin gül cəmalini,
Gönlümü dertli hezâr ettim, ey yâr, bilmedin.

Yine bana bigâne oldun, aşına değıl,
Ben şu canımı bimar ettim, ey yâr, bilmedin.

O bivəfadan umma vəfa İnkılap yeter,
Bu sevdadan artık ar ettim, ey yâr, bilmedin.



* * *

Müqəddəs eşqimi, canan, aləmə car eyləmişəm,
Bu Məcnun könlümü, ey yar, dərdə düçar eyləmişəm.

Gəşt eyləyib bu dünyanı eşqin ilə dolanmışam,
Camalının həsrətiylə canı bimar eyləmişəm.

Baği-gülüstan yaranır naleyi-bülbüller üçün,
Sanaraq cənnət oranı didari-yar eyləmişəm.

Məftun olmuşam, gözəlim, zülfün pərişan halına,
Yətməmişəm vüsalına ahü-qubar eyləmişəm.

Sevgilim, eşqində varam yenə mən əvvəlki kimi,
Məhəbbət mülkümü, ey yar, daim qəmxar eyləmişəm.

Zənn elədim bu dünyanın ən vəfalı yarı səni,
Viranəydi könlüm evi, onu gülzar eyləmişəm.

Səyyarələr sevişərək kəhkəşanlar yaratmışlar,
İnqilabam, ol səbəbdən eşqimi var eyləmişəm.



* * *

Mukaddes aşkıma, canan, âleme car eylemişim,
Şu Mecnun gönlümü, ey yâr, derde düçar eylemişim.

Yeryüzünü aşkın ilə dolaşırken baştan başa,
Cemalının həsrətiylə canı bimar eylemişim.

Gülistanda güllər açar bülbülü inletmək için,
Ben de cənnət eşiqində âh ilə zâr eylemişim.

Gönlümü kaptırdım gitti yârin pərişan zülfünə,
Bu aşk ilə avareyim, terk-i diyar eylemişim.

Sevgilim, aşkınla yine yanmaya amade gönül,
Sevda mülkündə bu aşkla ben iftihar eylemişim.

Yeryüzündə en vəfalı, hakikatli seni gördüm,
Bu yüzden seni kendime, güzelim, yar eylemişim.

Səyyarələr sevişərək Kəhkəşanlar yaratmışlar,
Ben İnkılap bu dünyada aşkı şiar eylemişim.



* * *

Məni Məcnun eləyən, tək sənə canan demişəm,
Eşq evimə şölə saçan mahi-taban demişəm.

Əzəl gündən vurğun oldum sənin gül camalına,
Gözəlim, saf eşqini dərdimə dərman demişəm.

Vəfalı aşiqinəm, gəl, divanə bilmə məni,
Qəlbimə hakim kəsilən yara ceyran demişəm.

Huri-mələksən, görürəm eşq-məhəbbətdə səni,
Cənnəti-məkanda sənə güli-xəndan demişəm.

Atəşi-eşqin ilə, yar, məni bihuş elədin,
Müşki-ənbər qoxuna mən şəfa, loğman demişəm.

Aləmi eşqə səni bihudə görmədim əsla,
İnqilabam, canı, ey yar, sənə qurban demişəm.



* * *

Beni Mecnun'a çeviren, bir sana canan dedim,
Aşk evimi aydınlatan hurşid-i tâbân dedim.

Ta ezelden vurgun oldum senin gül cemaline,
Yârin tertemiz aşkını derdimə dərman dedim.

Vefakâr âşığının, bil, divane sanma beni,
Kalbimin hâkimi olan, şu canımda can dedim.

Huri misin, melek misin muhabbet ülkesinde,
Sanki cənnət bahçesinde bir gül-i handân dedim.

Ateş-i aşkın ilə yâr, beni sermest eyledin,
Misk ü amber kokuna ben sifa-yı Lokman dedim.

Âlem-i aşk içre seni bigâne görmedim hiç,
İnkılap'ım canı ey yar, canana kurban dedim.



* * *

Əli Mehdiyə nəzirə

Baxdım gül rüxsarına, cənnəti-rizvanımı gördüm,
Həsrəti-camalını, zülfü-pərişanını gördüm.

Tökmüşdü qara zülfünü o mina gərdənə yenə,
Xəstəydi, könül eşqli təbib-i-loğmanını gördüm.

Çəkmişdi ay üzünə o qara niqabı zülf ilə,
Girdim sehr niqabına bağı-gülüstanını gördüm.

Sevda ilə məni o, öz bağına bağban eylədi,
Gəzdim bağça-bağını, cənnəti-məkanını gördüm.

Ancaq bir diləyim var idi bizi xəlq eləyəndən:
Arzuma qovuşdum yenə mən, bir də cananı gördüm.

İnkılabam, o afətin divanəsiydim, a Mehdi,
Şükr olsun Tanrıya, eşqin ulu sultanını gördüm.



* * *

Ali Mehdi'ye Nazire

Baktım yârin gül yüzünə, cennet-i Rıdvanı gördüm,
Cemaline hasret iken zülf-i perişanı gördüm.

Siyah zülfünü dökmüş yâr billur gerdanına yine,
Gönül dertli bir hastadır, tabib-i Lokman'ı gördüm.

Çekmiş iken gül yüzünə zülfü ilə kara perde,
Girdim yârin bahçesine, bağı-gülistanı gördüm.

Sevda ilə bahçesine beni bahçıvan eyledi,
Dolaştıkça bahçesini o cennet mekânı gördüm.

Gerçəkəşti dualarım, şükür olsun Allah'ıma,
Kavuştum yârime yine, gül yüzlü cananı gördüm.

Şu İnkılap o afətin divanesi oldu çıktı,
Diyar-ı aşk içre Mehdi, güzeller sultanı gördüm.



* * *

Yarəb! Gördüm cananı, eşq oduna yaxdı məni,
Atdı müjgan oxunu nizələlərə taxdı məni.

Qənzəsi canlar alan o canan, bir huri-mələk,
Eşqim tüğyan elədi, o yar baxan vaxtı məni.

Ay da, Günəş də onun gül üzünə səcdə qılır,
Onsuz qane eləməz padişahın taxtı məni.

Varımdır bir gileyim eşqin dərğahından mənim,
Neyləyim, cəfa çəkdim kədər daşa çaxdı məni.

Çox dedim: “İnsaf elə, aşıqinə etmə cəfa”,
Baxmadı bu sözümə, ildirəm tək çaxdı məni.

Canı cananına vermək, bir adətdir əzəldən,
Canı qurban elədim, qəm-kədərim sıxdı məni.

Uymaram bir daha mən gözəllərin işvəsinə,
Eşq əhli İnqilabam, məhəbbətim yıxdı məni.



* * *

Ya Rab, sevdiğim o canan gönlümü atəşe yaktı,
Attı müjgân oklarını, beni mızraklara taktı.

Gamzəsi aldı canımı, huri midir, yoksa melek,
Mutluluktan uçar oldum, yüzüme gülerek baktı.

Ay da, Gün de gül yüzünün karşısında sönük kalır,
Güzellere sultan oldu, gönlümün tahtına çıktı.

Aşkın yüce dərğahına derdimi yanmaya geldim,
Nice zaman bu acılar gönlümü sızlattı, yaktı.

Âşığına etme cəfa, dedim, merhamet diledim,
Dinlemedi o zalim yar, şu gönül evimi yıktı.

Canı cananına vermək âşıklar itiyadıdır,
Canımı canana verdim, cananım canımdan bıktı.

Uyar mıyım bir daha hiç güzellerin işvəsinə,
İnkılap, aşka kapıldım, sonda bu aşk beni yaktı.



* * *

Düşdüm eşqin bəlasına, məni bimar eylədin,
Yandı canım hicrində, yar, dünyamı dar eylədin.

Həsrətinlə nalə çəkdim bülbül tək çəmənində,
Eşqin ilə yanmağımı özün aşkar eylədin.

Çox bəlalər çəkdi başım vəslinə yetmək üçün,
Diyari-eşq aləminə məni sərdar eylədin.

Sənsiz mənə inan, ey yar, əfsanədir bu dünya,
Tuş oldum müjgan oxuna, məni şikar eylədin.

Camalına indi bildim aşiq olanlar çoxdur,
Eyləyərək əhdə vəfa əğyarı xar eylədin.

İnqilabam, zənn elədim dildarım olacaqsan,
Pünhan eşqimi, gözəlüm, aləmə car eylədin.



* * *

Düştüm aşkın belasına, işim âh ü zar oldu,
Yandı canım hasret ile, dünya bana dar oldu.

Hep nâle vü efgan ettim bülbül gibi gülşende,
Aşkın ile yandığım, yâr, sana aşikâr oldu.

Vuslatına ermək için çok bela çəkdi başım,
Âşıkların ordusuna bu kulun serdar oldu.

Anladım ki yâr olmasa efsane imiş cihan,
Şu cihanı gerçək eden yine aşk-ı yâr oldu.

Cemaline bilirim ki âşık olan çok olur,
Gerçək âşık bir ben iken gayrisi ağyar oldu.

İnkılap'a umardım ki vefakâr ola ol yâr,
Âşığma ne yazık ki yâr-i cefakâr oldu.



* * *

Səməd Vurğuna nəzirə

Könlüm pərvaz eyləyər nazlı yarın eşqinə,
Məni məftun eyləyən şux nigarın eşqinə.

Məhəbbət aləmində əsl aşiq pərvanədir,
Canını fəda eylər bir şikarın eşqinə.

Fəraqi-həsərət qaldım uyduqca hər nazına,
Qüssədən, qəmdən uzaq bir vüqarın eşqinə.

O gül, bülbülsə mənəm, vurğunam qönçəsinə,
Vermişəm canı yara, saf ilqarın eşqinə.

Baxdım gül rüxsarına, məzlumi-cahan oldum,
Könlümə ilham verən tək madarın eşqinə.

Aləm gözəl olsa da, mən onun aşiqiyəm,
Bülbülünü gözləyən növbaharın eşqinə.

İlahi gözəlliyə səcdə edər İnqilab,
Mələklərin sultanı ol dildarın eşqinə.



* * *

Samet Vurgun'a Nazire

Gönlüm pervaz ediyor nazlı yârin aşkına,
Beni sevdalı eden şuh nigârın aşkına.

Muhabbet âleminde âşiq ol pervânedir,
Cânı ateşe yakar döner nârın aşkına.

Cevri ziyade etti uyduqca her nazına,
Gözleri kan dökücü ol hunhârın aşkına.

Bülbül-i şeyda benim ol gonca-ı handâna,
Feda etmişim canı gül-ruhsârın aşkına.

Nâle vü efgan ettim gül goncasından ayrı,
Bir kere yüzüme gül âh ü zârın aşkına.

Âlem güzel olsa da ben onun âşığıyım,
Bülbülünü bekleyen nev-baharın aşkına.

İlahi güzelliğe kapılmıştır İnkılap,
Melek yüzü nur gibi ol dildârın aşkına.



İnqılab Nədirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

* * *

*Qızıldan, bürüncdən, nə də mərmerdən
Qoyulan abidə istəmirəm mən.
Tanrım özü oldu bu işdə yarım,
Dağlarda gül açdı xoş arzularım.
Şükr etdim Allaha, döndüm abidə*,
Əməllərim qoydu mənə abidə.*

Ulu Tanrım, hökmün ilə saysız zəfərlər çalmışam,
Yaratmışam, yaşatmışam, əhdimə sadıq olmuşam.

Fərhad kimi külüng çalıb Kiçik Qafqaz dağlarında,
Kəlbəcər tək bir möcüzə, yeni şəhər, yurd salmışam.

Laçındağı fəth eyləyib, ordan baxdım Qarabağa,
Xalqa həsrət qalan dağın bir fatehi sayılmışam.

Murovdağın, Dəlidağın sinəsindən yollar çəkib,
Yüz min insan xilas edib, xoş xəyala çox dalmışam.

Tale özü qismət etdi, xalqa xoş gün bəxş eyləyib
Kəlbəcərin köçməsinin qarşısını mən almışam.

“Böyük Şor”u cilovlayıb, Bakımızı xilas edib,
Zənn edilən müşkül işin çarəsini mən qılmışam.

Mən “Muğamlı Dünyam” ilə “Nəvələlərə Ərməğan”ı
İlham ilə yaradaraq, rübabımı çox çalmışam.

Tarix boyu vuruşmuşuq, müstəqillik qazanmışıq,
Fəxr edirəm o tarixdə, şərəfətlə mən qalmışam.

İnqılabam, vurğunuyam başı qarlı zirvələrin,
Əməlimlə o dağlarda zirvə kimi ucalmışam.

* Abid – Allaha sitayiş edən

İnqılab Nədirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

* * *

*Altundan, gümüşten, ne de mermerden
Kendime bir heykel istiyorum ben.
Allah'ın yardımı bana oldu yâr,
Gerçek oldu bütün iyi arzular.
Allah'a şükrettim, döndüm abide,
Yaptıklarım oldu bana abide.*

Yüce Tanrım, yardımınla sayısız zaferlər çaldım,
Başararak, yaşatarak mesleğime sadıq kaldım.

Ferhat gibi kazma vurdum Küçük Kafkas Dağları'nda,
Kelbecer'de bir kent kurdum, bu işimle bir ad aldım.

Laçın Dağı'nı fethettim, nice zorlu gayret ile,
Erişilmez zirvelere emeğimle ben yol buldum.

Murovdağ'ın, Delidağ'ın üzerinden yol geçirdim,
Zor günlerde yüz bin cana necat olan çare kıldım.

Kader bana kısmet etti böyle zorlu bir görevi,
Kelbecer'den ben halkımın göçmesine engel oldum.

Büyük Şor'u dizginledim, Bakü'müzü ben kurtardım,
Zor denilen bu görevde ne usandım, ne de yıldıım.

Şu *Muğamlı Dünyam* ile *Torunlara Armağan*'ı*,
Yazmakla ben neşe veren rebabımı şevkle çaldım.

Tarih boyu savaşarak bağımsızlık kazandık biz,
Ne mutlu ki o tarihte saygınlıkla ben de kaldım.

Ben İnqılap, âşığıyım karla kaplı zirvelerin,
Amelimle o dağlarda zirvelere ben yüceldim.

* *Armağan* – Müellifin *Torunlara Armağan* adlı kitabı Türkçede daha önce (Yedirenk Yayınları, İstanbul, 2010) yayınlanmıştır.

* * *

Aləmi məftun eləyən canana mən nə deyim?
Zülfü ənbər qoxuyan şux tər lana mən nə deyim?

Gözəllərin gözəlliyi demə bir bəla imiş,
Mələikə zənn edilən insana mən nə deyim?

Dərdimin dərmanı sənsən, bunu ki, bilir aləm,
Dərdə əlac etməyən bir loğmana mən nə deyim?

Məhəbbət aləmində türfə gözəllər görmüşəm,
Aşiqi şikar edən qaş-kamana mən nə deyim?

Hər aşiqin ulduzu var kəhkəşanlar içində,
Ulduzu görünməyən asimana mən nə deyim?

İnqılab, hər aşiqin öz sevgili cananı var,
Aşiqə can verməyən o ceyrana mən nə deyim?



* * *

Âşığı hayran eden o canana ne denir?
Amber kokulu zülf-i perişana ne denir?

Güzəlin güzəlliyi meğersə belə imiş,
Melek gibi görünen şu insana ne denir?

Âlem bilir dərdimin bir tek sensin dərmanı,
Derde ilac etməyən sen Lokman'a ne denir?

Muhabbet âleminde turfa güzəllər gördüm,
Âşıkları avlayan o kemana ne denir?

Her âşığın yıldızı var Kəhkəşan içində,
Yıldızı görünməyən asumana ne denir?

İnqılab, hər âşığın bir canı, bir cananı,
Yâre feda olmayan kuru cana ne denir?



* * *

Yahu! Eşq pərvanəsiyəm, Füzulidən dərs almışam,
Eşqin ulu dərğahına Məcnun kimi yol salmışam.

Arzuların qanadında seyr edərək bu dünyanı
Geyib şadlıq libasını bulud kimi boşalmışam.

Sənin gözəl qamətini vəsf edərək nəğməm ilə
Pak sevgimin rübabını eşqin ilə çox çalmışam.

Bu bülbülün naləsini, söylə, nədən duymadın sən?
Mən biçərə səhralarda xoş xəyala çox dalmışam.

Aşiqinəm, zövq alaraq, sənin məsum baxışından,
Saf eşqinin ağuşunda zirvələrə ucalmışam.

Dolanmışam səhraları gecə-gündüz divanə tək,
Yetməmişəm vüsalına, cavan ikən qocalmışam.

Həsrətinlə İnqılabın can evini viran etdin,
Ol səbədən bahar fəsli, xəzəl kimi saralmışam.



* * *

Pervâne-i aşkım, yâhû, Fuzuli'den dersim aldım,
Aşkın yüce dərğahına Mecnun misali yol buldum.

Hayallerin kanadında dolaşırken yeryüzünü,
Özleminle yağmur yüklü bulutlar misali doldum.

Servi boylum, kametini övmək için layığıyla
Şu gönlümün rebabını aşkın ile şevkle çaldım.

Bu bülbülün nalesini söyle neden duymadın sen,
Herkes yâre kavuşmuşken ben biçərə sensiz kaldım.

Senin tatlı bakışınla kâh göklere yükseldim ben,
Kâh aşkını arayarak derin deryalara daldım.

Dolaştıkça beyabamı gece gündüz hayalinle,
Vuslatına eremedim aşkın ile Mecnun oldum.

Hasretinlə İnqılap'ın can evini harap ettin,
Bu sebepten bahar vakti güz yaprağı gibi soldum.



* * *

Molla Pənah Vaqifə nəzirə

Məni məndən eləyəm bu zəmanədən küsmüşəm,
Əhdinə dönük çıxan güli-rənadan küsmüşəm.

Düşdük eşqin bəlasına eylədik candan vəfa,
Eşqi günəş sanmayan divanədən küsmüşəm.

Ah-naləmlə fəğan etdim bu sonsuz həsrətinə,
Qəlbimi viran eyləyəm qəmxanədən küsmüşəm.

Mən ki, sənin aşiqinəm, eylə dərdimə çarə,
Leylisi görünməyəm bu əfsanədən küsmüşəm.

Məni məftun eylədin sən o pərişan zülfünə,
Könlümü dərdə salan sən biganədən küsmüşəm.

Şamu-səhər divanə tək dolandım ey yar, başına,
Mən özümdən - eşqə yanan pərvanədən küsmüşəm.

İnqilab, çəkmə qəhrini hər bivəfa gözəlin,
Vəfasız vəsf eləyəm tərənədən küsmüşəm.



* * *

Molla Penah Vakıf'a Nazire

Beni kendimden alan şu zamaneye küstüm,
Ahde vefa etmeyen gül-i ranaya küstüm.

Düştük aşk belasına, canı feda eyledik,
Aşkı güneş bilmeyen o divaneye küstüm.

Âh ile efgan ettim dünyada hasretindən,
Gönlüm gibi yıkıktır, bu gamhaneye küstüm.

Ben ki sana âşığım, derdime bir çare kıl,
Leyla'sı bulunmayan o efsaneye küstüm.

Gönlümü esir etti zülf-i pərişanına,
Âşığına zulmeden o biganeye küstüm.

Sabah akşam aşkınla dolanıp durdum, ey yâr,
Kendime - aşka yanan şu pervâneye küstüm.

İnkılap, her bivəfa güzel için çekme dert,
Vefasızları öven bu teraneye küstüm.



* * *

Məni məyus edəni görüm aləmdə xar olsun,
Uçsun başına xanimanı, yurdu tar-mar olsun!

Yetməsin öz murazına, həyat tamın dadmasın,
Həmdəmi, dostu, sirdaşı həmişə əğyar olsun!

Günləri ah-vayla keçsin, qəlbi yara bağlasın,
Ömür yazı qışa dönsün, hey zəlil, bimar olsun!

Dönsün qara bir zülmətə işıqlı gündüzü də,
Ucalsın ahı, naləsi bu dünyaya car olsun!

Dosta xəyanət eləyən tuş gələr xəyanətə,
Xəyanətlə baş kəsənə el də deyər: “Ar olsun!”

İnqılabam, arzum budur dosta xilaf çıxanın
Tanrım versin bəlasını, sadıq dosta yar olsun!



* * *

Beni meyus edenlerin işi âh ü zâr olsun!
Yıkılsın hanumanları, yurdu tarumar olsun!

Muradına eremesin, hayattan tat almasın,
Sağı solu dörd bir yanı hasımla ağyar olsun!

Günü inlemekle keçsin, parelensin ciğeri,
İlkbaharı kışa dönsün, zəlil ü bizar olsun!

Dönsün kara bir zulmete aydınlık gündüzleri,
Rahat, huzur bulamasın, dünya ona dar olsun!

Hain olan ihanete kurban gider kendisi,
Kuyu kazan kendi düşer, bu da bir şiar olsun!

A İnkılap, dilerim ki dosta namert olanın
Allah versin belasını, sadıq dostlar var olsun!



* * *

Sevgilim, qəlbimi sıxma, amandı,
Eşqimi daşlara çaxma, amandı.

Könül rübabımın xoş avazısan,
Məni qəm oduna yaxma, amandı.

Qoyma külə dönsün ürəkdə eşqim,
Arzumu gəl şişə taxma, amandı.

Tək sənin eşqinlə vurur ürəyim,
Mənə yad nəzərlə baxma, amandı.

Qoy qəlbin qəlbimtək çıxarsın qərar,
Qəlbinin hökmündən çıxma, amandı.

Sən Tanrı qismətim, alın yazımsan,
Qəlbimə ağıtək axma, amandı.

İnqilab könlünü sənə veribdi,
Gəl bu can evimi yıxma, amandı.



* * *

Sevgilim, kalbimi sıkma, ne olur,
Şu gönül evimden çıkma, ne olur.

Gönül rebâbımın tatlı sesisin,
Beni ateşlere yakma, ne olur.

Kalbimde aşkımı külə çevirme,
Başka gönüllərə akma, ne olur.

Sevgilim, aşkınla yanan aşığa
Yabancı gözlərə bakma, ne olur.

Ben sənin aşkınla alırım nefes,
Sen de aşkımdan bıqma, ne olur.

Sen benim kaderim, alınyazımsın,
Ama şimşək olup çakma, ne olur.

İnkılap gönlünü sana vermişdir,
Şu gönül evimi yıkma, ne olur.



* * *

Gözəlim, eşqimi gül eyləmişən,
Könül həsrətini kül eyləmişən.

Aləmə sığmayan tufan eşqimi
Salıb kəməndinə lal eyləmişən.

Mənə ilham verən bircə anını
Ömrümə calayıb il eyləmişən.

Məni məst eləyən təbəssümünlə
Sevinc yaşlarımı sel eyləmişən.

Könül istəyimi, məhəbbətini
Şirin təranəli dil eyləmişən.

Eşqinlə nurladıb can otağımı
Nəğməmin bəmini zil eyləmişən.

Dar gündə boynuma salıb qolunu
Dünyamı cəvahir, ləl eyləmişən.

Gözəlim, səninlə vidalaşanda
Kövrəlib arxamca əl eyləmişən.

İnqılabı salıb eşqin oduna
Əsir eyləmişən, qul eyləmişən.

* * *

Benim saf aşkıma gül eyledin sen,
Gönül hasretimi kül eyledin sen.

Zincire vurulmaz çılğın aşkıma
Dindirip, susturub lal eyledin sen.

Bana ilham verən bir tek ânını
Ömrümə ekleyib yıl eyledin sen.

Beni serməst edən təbəssümünlə
Sevinç yaşlarımı sel eyledin sen.

Sevgimi, aşkıma, arzularımı
Tatlı tatlı öten dil eyledin sen.

Aşkın işık saçır gönül evime,
Gönlündən gönlümə yol eyledin sen.

Dolayıp kolunu benim boynuma,
Dar günde müşkülü halleyledin sen.

Güzəlim, səninlə vedalaşırken,
Arkamdan hüznü el eyledin sen.

İnkılap'ı yaktın aşk atəşinə,
Esir eyledin sen, kul eyledin sen.

* * *

Ya Rəbbim! O dılarə kaş ki, yarım olaydı,
Eşqim onun qəlbində əbədi yurd salaydı.

Vuruldum camalına, heç özüm də bilmədən,
Onun eşqi qəlbimdə fəth olunmaz qalaydı.

Səcdə qıldım hüsnünə, qıfıllandı dil, dodaq,
Müqəddəs eşqim onun kaş qəlbinə dolaydı.

Tanrım özü göndərib, o mənim bəxt ulduzum,
Günəşdən nur alan gül, qəlb sazımı çalaydı.

Gözəlliyi eylədi məzlumi-cahan məni,
Dindirəydi könlümü küsdürəydi, alaydı.

Həsərlə baxdı mənə, bədirlənmiş ay idi,
İlahi qüdrətindən yaranmış bir gün, aydı.

İnqilaba rəhm etsə, qovuşar vüsalına,
Saf məhəbbət eşqinə, əhdə vəfa qılaydı.



* * *

Allah'ım, o gül yüzlü sevgilim olsa keşke,
Aşkım onun gönlünde bir mesken bulsa keşke.

Vuruldum cemaline nasıl oldu bilmedim,
Muhabbeti kalbimde ebedi kalsa keşke.

Âşık iken hüsnünə kapandı ağızım, dilim,
Mukaddes aşkım onun gönlüne dolsa keşke.

Kaderin armağanı, benim talih yıldızım,
Gönlümün rebabını eliyle çalsa keşke.

Cevri ile küstürüp mazlum-ı cihan etti,
Konuşturup gönlümü yeniden alsa keşke.

Sanırsın ki denizden yükselen dolunaydı,
Muhabbet deryasına benimle dalsa keşke.

İnkılap'a merhamet etse, ersek vuslata,
Aramızdaki ahde vefakâr olsa keşke.



* * *

Yarım mənim yarım olmuş, ikimiz bir canmışmış,
Bu dünyanı əzəldən cənnət məkan sanmışmış.

Soykökümüz bəllidir Adəm ilə Həvvadan,
Məhəbbətin tükənməz nuruna boyanmışmış.

Canana can demişik, qəlbimizin yaradı,
Günəşdən nur almışmış, biz nurdan yaranmışmış.

Tanrı məhəbbətindən yaranmışdır millətim,
Haqqın eşqi yolunda demə biz ozanmışmış.

Eşqi günəş sanıbdır əzəl gündən ulumuz,
Məhəbbətə baş əyib, eşq oduna yanmışmış.

Eşq odundan yaranıb, Odlar yurdu vətənim,
İnqilab, eşq əbədi, biz isə mehmanmışmış...



* * *

Yârim benim yarım olmuş ikimiz bir canmışmış,
Aşk ile yeryüzünü baştan cənnət sanmışmış.

Ana babamız belli Âdem ilə Havva'dan,
Muhabbetdən fişkiran o nura boyanmışmış.

Canana can demişik, gönlümüze yâr odur,
Günəşdən nur almışmış, aşk ile nurlanmışmış.

Tanrı muhabbetindən yaratılmış millətim,
Biz de bu aşkı öven bədəli ozanmışmış.

Aşk bir nur bilmişdir ta ezelden ulumuz,
Aşka boyun eğerek o atəşlə yanmışmış.

Aşk atəşindən doğdu, İnqilap, Odlar Yurdu,
Ebedi aşk yurdunda keçici mihmanmışmış...



* * *

Əhli-hal məclisinə istərəm canan gəlsin,
Yarı vəfadarım, eşq oduma yanan gəlsin.

Baxışı canlar alan, nuri-didəm, dildarım,
Qənzəli, əhli-kamal məşhuri cahan gəlsin.

Aşiq haqdan diləyər, baqi-cənnət gülünü,
Bəd gözə görünməsin, vüsala pünhan gəlsin.

Eşq divanəsiyəm, vurmasın qəlbimə yara,
Eyləsin əhdə vəfa, məclisə rəvan gəlsin.

Leyli eşqi, biçərə Qeysi Məcnun eylədi,
Yarını Məcnun eləyən afəti-can gəlsin.

Hər gözəlin, İnqilab, öz eşq pərvanəsi var,
Əhdə sadıq yarını, qoy Məcnun sanan gəlsin.



* * *

Ehl-i hal meclisine dilerim canan gəlsin,
O yar-i vəfədârım, aşkımla yanan gəlsin.

Melek yüzlüm, dildarım, nuruaynım, sevgilim,
Gamzəsi can alıcı âfet-i cihan gəlsin.

Âşık Hak'tan dilermiş bağ-ı cennət gülünü,
Kem göze görünməsin, hânəyə nihan gəlsin.

Aşkılı ile yanarken kırmayıp kalbimizi,
Ahde vefa eylesin, meclise o can gəlsin.

Leyla'nın aşkı Kays'ı gör ki Məcnun eyledi,
Aşkıyla şu aklımı başımdan alan gəlsin.

Her güzəlin, İnqılap, bir pərvanəsi vardır,
Bağrımı atəşlərə yakacak olan gəlsin.



* * *

Ömrümün gül bağında tər butasan, gözəlim,
Gəl hicrinlə eyləmə bağrımı qan, gözəlim.

Eşqinlə zəvvar kimi mən Kəbəni dolandım,
Mehrabım, səcdəgahım, pənahımsan, gözəlim.

Pərvanətək yanırım eşq odunda mən sənin,
Fəxarətlə qoymuşam yolunda can, gözəlim.

İlk eşqimin nuruna həsrət qoyma gəl məni,
Sənsiz mənə kainat olar zindan, gözəlim.

Günəş də nur çiləyər sənə vüsal çağıma,
Məhəbbətsiz yaşamaq deyil asan, gözəlim.

Xəyalınla, ey pəri, bu cahanı dolandım,
Vəfa qılsan sevincim olan ümman, gözəlim.

Əhdə vəfa qılmasan, tərək edərəm dünyanı,
İnqilabsız qalarsan, mənə inan, gözəlim.



* * *

Ömrümün gül bağında taze fidan gözəlim,
Hasretinlə eylemə bağrımı kan, gözəlim.

Aşk ile hacı gibi tavaf ettim Kâbe'yi –
Bana mihrap, secdegâh, umut olan, gözəlim.

Pervâne gibi yandım senin aşkınla dâim,
Yoluna fedâ olsun baş ile can, gözəlim.

İlk aşkımın nuruna hasret bırakma beni,
Sənsiz bana kâinat olur zindan, gözəlim.

Günəş de ışık saçar senin geldiğin yola,
Senden ayrı kalamam bil ki bir an, gözəlim.

Hayalinle, ey pəri, yeryüzünü dolaşım,
Vəfa qılsan sevincim olur umman, gözəlim.

Ahde vəfa etmezsen el çekerim dünyadan,
İnkılap'sız kalırsın, bana inan, gözəlim.



* * *

Sevgilim, eşqimlə çəkmə imtahana məni,
Bir daha yetirməz aşiqi-zəmanə məni.

Eşq divanəsiyəm diyari-eşqində sənin,
Naz ilə döndərmə məzlumi-cahana məni.

Hər gülün öz ətri, bülbülün öz avazı var,
Sərməstəm ətrin ilə, döndər bağbana məni.

Zülfi kəməndin ilə məni məbhus eylədin,
Vəslinlə yetir ey yar, dinə, imana məni.

Munisim nalə oldu, yetincə vüsalına,
Möhtac eyləmə, ey gül, bir də loğmana məni.

Dözmüşəm hər cəfana, dözəcəm bil, yenə mən,
İnqilabam, rəhm eylə, gətirmə cana məni.



* * *

Sevgilim, cəfan ilə etmə imtahan beni,
Bir daha yetişdirməz, bilesin, zaman beni.

Serseri bir Mecnun'um ben diyar-ı aşkında,
Nazın ilə eylemə mazlum-ı cihan beni.

Her çiçəğin kokusu, bülbülün avazı var,
Mest olurum kokundan, alsan bahçıvan beni.

Zülfün keməndi ilə beni məhpus eyledin,
Vasılınla izin verəmə terk ede iman beni.

Enisim nalə oldu erince vuslatına,
İyileşdirməz ey gül, Hekim-i Lokman beni.

Katlandım her cəfaya, katlanırım ben yine,
İnkılap, cəvri ilə sınıyor canan beni.



* * *

*Dostum, akademik
Əhliman Əmiraslanova*

Fəsilərə bənzəyən ömrün də dörd çağı var,
Hər bir çağın bar verən, ətir saçan bağı var.

Tanrı nizama çəksə, körpə gəlsə dünyaya,
Müdrək olar, bənzəyər O Günəşə, həm Aya.

Üzü güldü dünyanın Tanrının xoş çağında,
Zəka işığı yandı bir ana qucağında.

Müqəddəs arzulara bağban gəldi dünyaya,
Adi körpə demərəm, loğman gəldi dünyaya.

Ağsaqqallıq, müdrəklik Sənin tale payındı,
Elmin ilə qurduğun sarsılmaz sarayındı.

Arzuların gül açsın bu Vətənin daşında,
Əməllərin yaşasın millətin yaddaşında.

Tanrı səni qorusun! Sən gərəksən ellərə,
Adın nəğməyə dönüb, çoxdan düşüb dillərə.

Sözümüz - qan yaddaşı, edir həyatda fəqan,
Əməlimiz qalacaq "Nəvələrə ərmağan".

İnqilabın dilində adın qürur qaynağı,
Qoy çağlasın hər zaman elmin qaynar bulağı.

* * *

*Dostum, Bilimler Akademisi
Azası Əhliman Əmiraslanov'a*

Mevsimlere benzeyən hayatın dörd çağı var,
Her çağın meyve verən, ıtır saçan bağı var.

Tanrının lütfü ilə çocuk gelse dünyaya,
Nur saçılır yüzünden, benzer Günəş'e, Ay'a.

Yüzü güldü cihanın mevsimin hoş çağında,
Zekâ işığı yandı bir anne kucağında.

Ümitləri yeşerten bahçıvan oldu sanki,
Sıradan biri değil, bir Lokman oldu sanki.

İlim, tefekkür Sana Tanrıdan bir armağan,
İlmin ilə yaptığın saray yıkılmaz, inan.

Vatanın her taşında arzuların yeşersin,
Halkımın belleğinde kalacak olan Sensin.

Tanrı Seni korusun, hep yaşa gönüllərdə,
Adın bir şarkı gibi dolaşacak dillərdə.

Sesimiz gökkubbede yankılansa da bir an,
Hayırlı amel kalır "Torunlara Armağan".

İnqilap'ın dilində adın gurur kaynağı,
Hep gürül gürül aksın ilim, irfan bulağı.

* * *

Vətən eşqi, yar eşqi tək müqəddəsdir bu dünyada,
Bu amalı yaşadana səcdə qılar bu dünya da.

Qəhrəmanlar bu dünyaya göz açır bir qəhrəman tək,
Zəfərinin ziyasıyla bu həyata verir bəzək.

Qəhrəmanlar bu dünyanın şöhrət tacı sanılıbdı,
Mərd mərd kimi, namərd isə namərd kimi anılıbdı.

Qəhrəmanlar yaşayıblar, əsrlərlə yaşayacaq,
El sevgisi daşıyıblar, illər boyu daşayacaq.

Örnəkdir gənc nəsillərə qəhrəmanlıq tariximiz,
Keçmişimiz, dünənimiz yaddaşlarda salıbdır iz.

Ömrün keçən günlərini qəhrəman tək yaşamışam,
İnqilabam, el dərdini ömrüm boyu daşımışam.



* * *

Vatan aşkı yar aşkına eş, kutsaldır bu dünyada,
Bu emelle yaşayana secde kılar bu dünya da.

Onlar yiğit gibi açar bu dünyaya hep gözünü,
Zaferlerin ziyasıyla süsler bütün yeryüzünü.

Bu dünyanın başına bir şöhrət tacı kahramanlar,
Mert hep merttir, namertleri herkes namert gibi anar.

Kahramanlar hep yaşamış, asırlarca yaşar onlar,
Kalplerinde halk sevgisi, vatan aşkı taşır onlar.

Örnektir genç kuşaklara kahramanlık tariximiz,
Geçmişimiz, o mazimiz bırakmıştır şanlı bir iz.

Ömrün geçen günlerini yiğit gibi yaşadım hep,
Ben İnkılap, el dərdini ömür boyu daşdım hep.



Bəzi terminlərin izahı:

1. **“Yegah”** – “Rast”ın ilk adı.
2. **“Bayat-Türk”** – “Bayatı-Türk” nəzərdə tutulur.
3. **“Bayat-Qacar”** – “Bayatı-Qacar” nəzərdə tutulur.
4. **“Şikəstə”** – “Qarabağ şikəstəsi” nəzərdə tutulur.
5. **“Bayat-Şiraz”** – “Bayatı-Şiraz” nəzərdə tutulur.
6. **“İsfanək”** – “İsfahanək” nəzərdə tutulur.
7. **“Mənsur”** – “Mənsuriyyə” nəzərdə tutulur.
8. **“Şüştər”** – “Humayun”un şöbəsi nəzərdə tutulur.
9. **“Şüştər”** – sərbəst muğam.
10. **“Şikəstə”** – “Şikəsteyi-fars” nəzərdə tutulur.
11. **“Mahur”** – “Mahur-Hindi” nəzərdə tutulur.
12. **“Şikəstə”** – “Orta Mahur”un “Şikəsteyi-fars”ı nəzərdə tutulur.
13. **“Mübərgə”** – “Mübərrigə” nəzərdə tutulur.
14. **“Bayat-kürd”** – “Bayatı-kürd” nəzərdə tutulur.
15. **“Bayat-əcəm”** – “Bayatı-əcəm” nəzərdə tutulur.
16. **“Ərəbi”** – “Hicazı-ərəb” nəzərdə tutulur.
17. **“Əcəmi”** – “Hicazı-əcəm” nəzərdə tutulur.
18. **“Şikəstə”** – “Kəsmə-şikəstə” nəzərdə tutulur.

Bəzi terimlərin və adların izahı

1. **Yegâh** – Rast makamının ilk adıdır.
2. **Bayât -Türk** – Bayâti-Türk katedilmişdir.
3. **Bayât-Kaçar** – Bayâti-Kaçar katedilmişdir.
4. **Şikeste** – Karabağ Şikestesi katedilmişdir.
5. **Bayât-Şiraz** – Bayâti-Şiraz katedilmişdir.
6. **İsfanek** – İsfahânek katedilmişdir.
7. **Mansûr** – Mansûriyyə katedilmişdir.
8. **Şüşter** – Hümâyûn’un bir şubəsi olan Şüşter katedilmişdir.
9. **Şüşter** – bağımsız bir makam olan Şüşter katedilmişdir.
10. **Şikeste** – Şikeste-i Fars katedilmişdir.
11. **Mâhûr** – Mâhûr-Hindî katedilmişdir.
12. **Şikeste** – Orta Mâhûr’un Şikeste-i Fars’ı katedilmişdir.
13. **Müberka** – Müberkaa katedilmişdir.
14. **Bayât-Kürt** – Bayâti-Kürt katedilmişdir.
15. **Bayât-Acem** – Bayâti-Acem katedilmişdir.
16. **Arabî** – Hicâz-Arap katedilmişdir.
17. **Acemî** – Hicâz-Acem katedilmişdir.
18. **Şikeste** – Kesme Şikeste katedilmişdir.
- * **Han** – ünlü Azeri hanende Han Şuşinski (1901-1979) katedilmişdir.
- ** **Cebbar amca** – ünlü Azeri hanende Cebbar Karyaqdıoğlu (1861-1944) katedilmişdir.
- *** **Nüşabə** – 12. yüzyl şairi Nizami Gencevî’nin eserinde kadın hükümdar karakteri.
- **** **Penah Han** – Karabağ Hanlığı’nın kurucusu (18. yüzyl) Penah Ali Han Cevanşir katedilmişdir.
- ***** **Natevan** – Azeri şaire Hürşitbanu Natevan (1832-1897) katedilmişdir.

MÜNDƏRİCAT

Müəllifdən	6
Redaktordan	10
Doğma muğamatım (poema)	14
I hissə	18
Rast	22
Şur	24
Zabul-Segah	26
Bayatı-Şiraz	28
Çahargah	30
Humayun	32
Şüştər	34
II hissə	36
Mahur-Hindi	38
Bayatı-Qacar	40
Şahnaz	42
Orta Mahur	44
Rəhab	46
Nəva	48
a) Bayatı-Kürd	54
b) Dəşti	56
Zərbi muğamlar	56
Poemanın sonu	60
Qəzəllər	62
Yeni dünya yaradanım, əhsən deyir Sənə zaman	64
Sevgi dünyama yenə də gül üzlü yar gəlmiş idi	66
Xəstəyəm, yoxdur dərdimə bir dərman, ey təbib	68
Dərdimi badi-səba, yara dedin, bəs nə dedi?	70

İÇİNDEKİLER

Müəllifdən	7
Redaktörden	11
Benim Muğamım (destan)	15
I. Bölüm	19
Rast	23
Şûr	25
Zâvîl-Segâh	27
Bayâti-Şiraz	29
Çârgâh	31
Hümâyûn	33
Şüştər	35
II. Bölüm	37
Mâhûr-Hindî	39
Bayâti-Kaçar	41
Şehnaz	43
Orta Mâhûr	45
Rehap	47
Nevâ	49
a) Bayâti-Kürt	55
b) Deştî	57
Vurmalı Muğamlar	59
Gazeller	63
Yeni dünya kuran önder, alkışlıyor Seni zaman	65
Ne saadet, aşk evime gül yüzlü yâr gelmiş idi	67
Hastayım, yoktur benim derdime dermân, ey tabîb	69
Dərdimi bād-i sabâ yâre dedin de ne dedi	71
Hüda verdi “Kün” emrini, bak nasıl cihan yarattı	73

İnqılab Nadırli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Öz hökmünü verdi Xudam, asımanı O yaratdı	72
Qarabağım, göz açmışam bu dünyaya qucağında	74
Pünhan eşqimi car eylədim, ey yar, bilmədin	76
Müqəddəs eşqimi, canan, aləmə car eyləmişəm	78
Məni Məcnun eləyən, tək sənə canan demişəm	80
Baxdım gül rüxsarına, cənnəti-rizvanını gördüm	82
Yarəb! Gördüm cananı, eşq oduna yaxdı məni	84
Düşdüm eşqin bəlasına, məni bimar eylədin	86
Könlüm pərvaz eyləyər nazlı yarın eşqinə	88
Ulu Tanrım, hökmün ilə saysız zəfərlər çalmışam	90
Aləmi məftun eləyən canana mən nə deyim?	92
Yahu! Eşq pərvanəsiyəm, Füzulidən dərş almışam	94
Məni məndən eləyən bu zəmanədən küsmüşəm	96
Məni məyus edəni görüm aləmdə xar olsun!	98
Sevgilim, qəlbimi sıxma, amandı	100
Gözəlüm, eşqimi gül eyləmişəm	102
Ya Rəbbim! O dilərə kaş ki, yarım olaydı	104
Yarım mənim yarım olmuş, ikimiz bir canmışıq	106
Əhli-hal məclisinə istərəm canan gəlsin	108
Ömrümün gül bağında tər butasan, gözəlüm	110
Sevgilim, eşqimlə çəkmə imtahana məni	112
Fəsilərə bənzəyən ömrün də dörd çağı var	114
Vətən eşqi yar eşqi tək müqəddəsdir bu dünyada	116
Bəzi terminlərin izahı	116

İnqılap Nadırli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Karabağ'ım, bu dünyaya ben gelmişim kucağında	75
Gizli aşkı aşıkâr ettim, ey yâr, bilmedin	77
Mukaddes aşkı, canan, âleme car eylemişim	79
Beni Məcnun'a çevirəm, bir sana canan dedim	81
Baktım yârin gül yüzünə, cənnət-i Rıdvani gördüm	83
Ya Rab, sevdiğim o canan gönlümü atəşə yaktı	85
Düştüm aşkın belasına, işim âh ü zâr oldu	87
Gönlüm pərvaz ediyor nazlı yârin aşkına	89
Yüce Tanrım, yardımınla saysız zaferlər çaldım	91
Âşığı hayran eden o canana ne denir?	93
Pervâne-i aşkı, yâhû, Fuzuli'den dersim aldım	95
Beni kendimden alan şu zamaneye küstüm	97
Beni meyus edenlərin işi âh ü zâr olsun!	99
Sevgilim, kalbimi sıkma, ne olur	101
Benim saf aşkı, gül eyledin sen	103
Allah'ım, o gül yüzlü sevgilim olsa keşke	105
Yârim benim yarım olmuş, ikimiz bir canmışız	107
Ehl-i hal meclisine dilerim canan gəlsin	109
Ömrümün gül bağında taze fidan gözəlüm	111
Sevgilim, cefan ilə etme imtahan beni	113
Mevsimlere benzeyən hayatın dörd çağı var	115
Vatan aşkı yar aşkına eş, kutsaldır bu dünyada	117
Bəzi terimlərin ve adların izahı	119

İnqilab Nadirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Qeyd üçün

İnkılap Nadirli ~~~~~ Muğamlı Dünyam

Qeyd üçün

İnqilab Nadirli ~~~~~ *Muğamlı Dünyam*

Qeyd üçün

İnkılap Nadirli ~~~~~ *Muğamlı Dünyam*

İnqilab Nadirli

MUĞAMLI DÜNYAM

Mətbənin direktoru: *Elman Qasimov*
Dizayner: *Mətanət Babayeva*

Çapa imzalanmışdır: 24.12.2010
Formatı 84x108 1/16. Həcmi 8 ç.v.
Sifariş №160 . Tiraj 200

«Zərdabi LTD» MMC
Nəşriyyat Poliqrafiya müəssisəsi
☎ iş (012) 514-73-73,
mob. (050, 055) 344 76 01